

У ПЕТРОВЦУ НА МОРУ, као и у читавој нашој општини, данас је празник на искићеним улицама, у нашим домовима и у срцима нашим што неизмрљом љубављу зраче. Заједно с тридесетогодишњицом побједе над фашизмом, ми празнујемо педесет и пет година од дана када се на овом мјесту, на једној од најљепших обала на свим морима свијета, завијорила првена застава прве комунистичке општине на Јадрану. У знак признавања и као испуњење обавезе да ћемо слободу увијек чувати и бранити као нешто најдрагоценје ми смо најприје одали пошту увјестотридесетогодишњици бораца из овог краја, који су у величанству славу револуционарне солидарности и терјеског интернационализма уградили своје животе. Наша неизмрља захвалност припада Твојим суборцима — нашим друговима, браћи, сестрама, кћеркама и синовима, нашим очевима и мајкама, који, одавно мртви, живе у сваком нашем подухвату, у сваком нашем подвигу.

Ми, исто тако, нијесмо заборавили да најактивијима између себе одамо признање за стваралаштво, да наградимо према заслуги свакији допринос у социјалистичкој изградњи домовине, а у свим тим признањима искрио је симбол и захтјев: да се још боље и више ствара, да се сваки дан богати новим радним побједама да се тако стварају све бољи услови за даљи, још бржи развој нашег друштва.

Евоцирајући успомене на године што зраче као ватре догласнице, ми Ти, најмилији наш бројаче, подносијемо рапорт као првом грађитељу наше земље, којом се поносимо, чија су врате широм отворена за све што је човјекове љубави достојно. Одазивајући се на твој историјски позив, народ овог краја, који је једи-

ДРАГИ ДРУЖЕ ТИТО

но идеалу слободе робова, изњедрио је чете јунака и прегалаци у које је, године четрдесетпрве, спровођао током све своје одрасле становнике, њих 50% на броју, од којих, када је рат завршен, готово једна половина није стигла на зборно мјесто повратка. У тренуцима када се радило о бити или не бити — а само од таквих саздана је сва наша историја — збранимљени крвљу за исте идеале проливеним одолијевали смо вишештруко јачем непријатељу. У затворима и логорима, где их је било засукњено седам стотина, синови и кћери овог краја смрти су се у очи грохогом смијали.

Хрвали смо се с аветима прошlosti и савлачивали огњеве многих инхвазија, не дозвољавајући да и за тренутак угасне глас свјести који је ображавао људскост у нашем времену. Зато, објективна и правична, историја неће мори да заборави да смо били ћије народа који је и у тренуцима драстичног гажења хуманистичких начела смјело корачао напријед, понесен идеалима радничке класе и идејама најплеменијих духова човјечанства. На том путу ћемо истраžati, не дозвољавајући, као и никада до сада, да се у нашој земљи угњијезди издаја, нити да било ко, изнутра или споља, скрене или макар за тренутак заустави точак нашег нездарживог напретка.

Горди смо и на успјеху постигнуту у послујератој изградњи. Наш крај, до недавно познат као лиfe-

рант јефтине радне снаге, која је деценцијама сваке године облазила трбухом за кругом сада као ривијера бисерних плажа, осјећа оскудицу једино у радиој снази.

Свјесни смо, драги друже Тито, да су вјековне народне тешње отјеловљене у Твојој личности. Захваљујући Теби, ми у свијету, који пројимају толика противуречја и раздире безбрјдни антагонизми, градимо живот какав нијесу могли ни најсмјелији сањари да замисле. И — као у току свих ових година, које су поређане у блистави ћердан задивљујућег прегалаштва и успјеха што надахњују — Ти си и данас нама, у мислима нашим и у срцима што за љубав, слободу, неразрушиво јединство и братство кујају ритмом Твога срца, које за напредак и срећу народа зна и куја.

Славени тридесетогодишњицу побједе над фашизмом, ми смо непоколебљivo ујерени да ћемо никад дозволити да наша поља, планине, долине, ријеке, језера и наше море постану терени за испробавање снага сјеветских суперсица. То је, на крају овог празничног рапорта, наша обавеза и заклетва Теби, друже Тито, који си у вихорима битака, што су већ ушли у легенду, увијек био симбол непрестане и дивовисне борбе. А наше жеље, које су вали океана свенародне љубави сајржане су у горјком покличу да под Твојим руко водством буду и расте самоуправна социјалистичка домовина, која је одњивила и будућности поклонила армије прегалаца, хероја и грађивала љепши живота!

РАДНИ ЉУДИ И ГРАЂАНИ ОПШТИНЕ БУДВА

Приморске Новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА IV • БРОЈ 69. и 70. • 25. НОВЕМБАР 1975.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

ВРИЈЕМЕ НЕПРОЛАЗНО

ПОСТОЈЕ ДАНИ који означавају вријеме непролазно. Било да се односе на почетак неког подухвата, догађај, пређену етапу или коначан тријумф, они, као својеврсни међаши, побуђују на размишљање. Такви су, између многих, празници који предстоје: 22. новембар, 29. новембар, 1. децембар и 21. децембар — некад обични дани, како рече пјесник „понедјељњици и уторници“ који су, захваљујући крви проливеној, постали неизабравни празници. Они нас подсећају како се земља наша опирала десет пута јачем непријатељу и како су многе ријечи — а међу њима и такве без којих је немогуће замислити живот: срећа, слобода, правда, живот — тек у наше вријеме добиле право значење. Према тим датумима упоређујемо свој раст и раст домовине: колико смо корака направили од прекјуче, од јуче и колико их је остало за данас, сјутра, прексјустра. Датуми — међаши подстичу и храбре. На њих се позивамо кад хоћемо да проверимо да ли смо на правом путу. Мјера су нашег успона и мјерило да ли је он могао да буде још бржи, већи и цјелисноднији. Према њима одређујемо задатке и обавезујемо се на подвиге. Они су, исто тако, одомена противницима напретка, онима са друге стране барикаде, да ће проћи као што су пролазили њихови претходници, јер — као што зна да безграницно воли — наш човјек, борац и самоуправљач, зна да сачува плодове својих снова.

Значајни датуми из наше ближе и даље прошlosti свакодневно су присутни у нашим напорима и плановима — помажу нам и освјетљавају пут кроз живот испуњен тешкоћама, надањима и тријумфима. Захваљујући њиховим садржајима, наш живот као да другачије пулсира. Схватамо да је у његовом центру човјек са својим прегнућима, хтјењима и жељама: да простиже вријеме и надмаши самог себе да би сваког дана било све љепше живјети на свијету.

У оквиру јубileја побједе над фашизмом, поред прославе дана ослобођења нашега краја, ми ћемо празновати тридесетдруги рођендан наше Републике, 34-годишњицу битке на Пљевљима, тридесет и трећи рођендан Југословенске народне армије. И док будемо размишљали о порукама тих датума, искрснуће пред нама борци Прве пролетерске, Четврте црногорске пролетерске, Бокељске ударне и других бригада — ослободитељица који су у неиздрживим јуришима носили слободу и братство на својим виорним заставама. Осјетићемо бол што на нашим слављима нема четрнаесторице пљевљаљских јунака, ни многих који су пред својим Врховним командантим, другом Титом, стајали у Рудом, у подножју Зеленгоре — Јубину, оних који су се јуначки борили широм, домовине — „са крај земље до мора“, у планинама средње Италије између два фронта, који су умрли у логорима и на стрелиштима, који су жртвовали живот за радост будућих, незнаних, још нерођених људи.

Празници и славља револуција намећу задатке да сваки тренутак испунимо несвакидашњим садржајима и племенитим дјелима. Да наши дани, такође, остану неизbrisivi у сјећању генерација да би бодрили и усмјеравали ка новим видицима и прегнућима, у нове битке и у побједе нове, које ће бити достојне човјека, градитеља и ствараоца, који, упркос тешкоћама, обогаћује своју земљу даровима своје неспутане маште.

ТРИДЕСЕТ ГОДИНА ОД ПОБЈЕДЕ НАД ФАШИЗМОМ

СЛАВЉЕ У ПЕТРОВЦУ

Уочи 22. новембра, логорском ватром на Малом бруду изнад Петровца, отпочела је прослава тридесетпрве годишњице, живота у слободи која је одржана у знаку више јубileја: тридесетпетогодишњице побједе на фашизмом, 55-годишњице прве комунистичке општине на Јадрану, 50-годишњице Туристичког друштва „Приморje“,

БРАНКО ИВАНЧЕВИЋ

У суботу, 22. новембра, у девет часова, Др Шпиро Срзентић, генерал-мајор у пензији, открио је спомен плочу у Лучицама, где се 1941. године одиграла једна од првих партизанских акција на мору, и то не само у нашој земљи, него у читавој онда поробљеној Европи. У сали петровачког хотела „Олива“ одржана је свечана сједница Општинског сабора на којој је предсједник Скупштине општине Бранко Иванчевић подnio исцрпан изјешташ о резултатима на развоју туризма и указао на најважније задатке будућег развоја ове ривијере.

Пошто је Урош Зеновић прочитао одлуке Жирија за додјељивање новембарских награда радним организацијама, радним људима и грађанима, Бранко Иванчевић

је уручио ова значајна признања истакнутим појединачима, након чега је прочитан телеграм учесника Сабора другу Титу.

Предсједник Савеза социјалистичке омладине Црне Горе **Вукојица Божковић** от крио је у кругу Основне школе „Мирко Срзентић“ бисту овом револуционару.

Програм је настављен и сљедећег дана, 23. новембра, свечаним Сабором Мјесне заједнице Петровац којом приликом су подијељене захвалнице спортским, туристичким и културним радницима. Након тога, послије ауто-релија, одиграна је фудбалска утакмица.

Бранко Иванчевић је у свом реферату, између осталог, рекао:

ДОКЛЕ СМО СТИГЛИ И КАКВИ НАС ЗАДАЦИ ОЧЕКУЈУ

На данашњи дан — започeo је своје излагање друг Бранко Иванчевић — највиши се прва година четврте деценије како је у овјај крај стигла слобода. Не само, већ послије тешке четврогодишње борбе у којој је израсло па десетине хиљада јунака, мученика и даровитих организатора, и на заставама што су — румене од крви пролетера — виориле и позивале у свети ослободилачки бој од Рудог и Јубину, преко Купреса, Ливна и Вилића Гувна, до Београда, Срема и граница домовине, на заставама што их, као знамење слободе, на свечаностима и у својим срцима ноше јединице које настављају традицију славом

овјечаних пролетерских бригада.

Поносни на те борбе, хероје и заставе на којима се румене крви синова овог краја, који никада од када постоји није жалио да је за слободу и срећнији живот до посљедње крви излије, у оквиру прославе тридесетогодишњице побједе над фашизмом, ми скромном све чланошћу обиљежавамо неколико значајних датума, који представљају драгуље историје слободарског народа. Ту је, на првом мјесту, 55-годишњица петровачке Првено комуне, која је у проблематичној тмини буржоа-ске државе била свијетла

(Наставак на 2. страни)

ДАН ОСЛОБОЂЕЊА СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕН У НЕТРОВЦУ

ДОКЛЕ СМО СТИГЛИ И КАКВИ НАС ЗАДАЦИ ОЧЕКУЈУ

(Наставак с 1. стране)

букиња, примјер, подстrek и позив у будућност, што је живјела једино у сновима и жељама петровачких комунара, оних саљара који су уранили прије сванућа да би дозвали толико љепота своме добу. Са циљем да остану на овом камену, па коме хљеба није било, и крај овог мора — да их опо више не одводи у туђину, овдје, у Петровцу, визионари љепше будћности, прије тачно пола вијека, основали су прво туристичко друштво. Да се у рачуну нијесу преварили, доказ је то што овај камен рађа хљебове, који су некад били тврђи од морнарских — оних са седам кора, јер је требало да се у „минама“ пронађу, а затим преко океана да стигну. У жељи да буде и јачају родољубиве снаге, да шире просвету и културу, у Петровцу је прије 65 година отпочео организовани спортски живот, а двадесет година раније основана је, као прво жаршиште културе, народна читаоница

Обиљежавајући све те датуме, горди па оне који су нам их даровали, ми се обавезујемо да ћемо то драгоценјено наслеђе његовати, развијати и бранити ако и када затреба оним што је најскупље — животима својим, којима се једино најбоље чувају тековине прече од живота. Сличне поруке и завјети чују се свуда, на сваком нашем слављу, приликом свих празновања — скупу по је стајала наша слобода да бисмо дозволили да се било ко, споља или изнутра, номе попривара. Као на по-приштима славних битака, када је свака стопа земље врелом крвљу заливана, мисмо и данас, као и јуче, као што ћемо бити и убудуће, на попришту: градимо и чувамо, учимо и васпитавамо, боримо се и празнујемо, никад и никог не заборављамо, али смо увијек и свуда будни, даљу и поноу спремни да у случају потребе сви до посљедњега постанемо армија. То је порука наша свим авантуристима информбирао, непријатељима слободе и самоуправног социјализма, којима је, без обзира на то каквим се још именима називали и којима се све „идеологијама“ маскирали, заједничко то што се налазе са оне стране барикаде. А та порука гласи: ми туђе нећемо, али своје не дамо, а никакве пријетње и ничија сила не могу нас скренути с пута, којим нас, од доласка на чело Савеза комуниста Југославије, води друг Тито.

„ПУТЕМ“ ДУГИМ ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ И ГОДИНУ ВИШЕ

Обичај је, другови и другарице, да сваки радни успјех обилјежавамо скромним слављима и, исто тако, да се приликом сваког тријумфа осврћемо за собом да видимо докле смо стигли и како смо „путовали“, затим да погледамо и испред себе — да знамо шта нас напустијед очекује и како треба да корачамо. Ту традицију, која се показала као потпуно оправдана, нећемо ни овог пута да изневеријмо: прећимо, у мислима, сви заједно, путем који нас је од лифтеранта јефтине радне снаге довео до „метрополе црногорског туризма“ и до националног доходка какав се оставља тек у много развијенијим земљама. И, истовремено, по-

КАО И У СВИМ ПРЕЛОМНИМ ТРЕNUЦИМА, КАДА СЕ РАДИЛО О БИТИ ИЛИ НЕ БИТИ, СТАЈАТИ УСПРАВНО ИЛИ КЛЕЧАТИ НА КОЉЕНИМА, МИ ЂЕМО И УБУДУЋЕ ОДВАЖНО БРАНИТИ ИЗВОЈЕВАНЕ ТЕКОВИНЕ! — РЕКАО је ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ ДРУГ БРАНКО ИВАНЧЕВИЋ

гледајмо какви задаци стоје пред нама да бисмо, до-
стојни завјета предака и жртва-
које су уградене у нашу
свакодневицу, могли да се умје-
шице и успјешније боримо за
наше богатје дајак, за лепше
сајетије и срећније сјутра.
Вратимо се, зато, у мислима тра-
гом који нас је довоје до овог
чиме се можемо поносити, „пу-
тем“ дугим три деценије и једну
годину више.

оријентацију развоја наше привреде можемо сагледати тек од прије 15 година од када се туристички промет креће стално узлазном линијом и учествује са преко 30% у укупном туристичком промету наше Републике. Такав резултат омогућили су на веозграђени објекти у комерцијалном угоститељству, одмаралиштима и домаћој радиности. Паралелно с тим, жијењала се и структура гостију: док су до маји туристи у 1960. години чинили 4/5 укупног броја, сама шест година касније, послије довршења Јадранског пута, тај однос био је сасвим друштвачији — на 44% домаћих било је већ тада 56% страних посјетилаца.

Домаћи туристички промет карактерисао је висок степен концентрације углавно сезоном, посебно у јулу и августу, који два мјесеца учествују у укупном годишњем промету са преко 65%. Таква оријентација на временски веома ограничено раздобље била је — и још увијек је — разлог неравномерног оптерећења превозних средстава као и недовољних капацитета

се ако имамо у виду да, на примерјер, један Италијан потроши зи и вријеме боравка од два и по пута више од једног њемца. Потуку коју треба извршити и, претходне констатације, јесте да се морамо више заложити за прород на копнотуризма, па тржишта, што се може постићи стимулацијом оговарајућих потоња и стварањем неопходних услова да се повећа вакансионска потрошња. Наравно, један од првих задатака је бриг о стварању услова за даљи развој домаћег туризма. Околико је то значаја видјено, ако знамо да још увијек око 90% дневне туристичке потрошње иде на плаћање смјештаја и исхране, а свега 20% на све остало. Очигледно је према томе, да недостатак одговарајућих понуда представља директан битак у могућем обрту, као да се треба што више заложити да тај губитак из године у годину буде мањи.

САОБРАЋАЈ — ПРЕДУСЛОВ ДОБРЕ ТУРИСТИЧКЕ ПОНУД

Опште је познато да је са
браћом Један од основних
менату туристичке понуде и да
се она без њега не може ни за-
мислiti. Наше је подручје, ме-
ђутим, веома дugo било, такоре
и, осјечено оз западу и у про-
спектима туристички развији-
нијих крајева и градова Фигура-
рило једино као „интересан
но излетиште“. Прије десет
дина, 1966, изграђен је Јадран

Петровчани се радо сјећају револуционара Николе Ковачевића, кога су изабрали за почасног грађанина

инфраструктуре, что је све ви-
тицало на услове путовања
удобност боравка, то јест — д-
се тако изразимо — на квали-
тет одмора и рекреације.

Свима нам је, мање-вишији
познато да се најброжнији гост
на нашој ривијери, из Западне
Њемачке, већ низ година носи
лазе на челу и по броју покло-
вања, с тенденцијом стално
пораста. Може се рећи да на
госте из ове земље отпада тре-
ћина иностраног туристичког

промета. Гости из Чехословачкија газимају по бројности друго место, из Велике Британије трене, а из Шведске четврти Слиједе Италија, Аустрија, Француска, Пољска, СССР, Данска, Бугарска, Румунија, Грчка, Источна Јемачка, Норвешка међу западноевропским земљама, САД, Канада и Јапан. Да оваква структура страних гостите није најповољнија, узјерићем

ски пут, који повезује нашу ривијеру преко Котора и Дубровника са западним дијелом земље, односно са западном Европом. Један крак овог пута одлази са једне стране Петроваца на Море

ваја се од Петроваца на Мори и води континенталним првачем преко Вирпазара, Титограда и Бујелог Поља, повезујући Пригорско приморје са Београдом, средњом и источном Европом. Тако, на подручју наше општине, баш овде долази до сучељавања два важна туристичка пута из правана славенског

чка тока: оног из правца сјеверног Јадрана и оног из унутрашњости наше земље.

Брло често ако не и искључиво, вођена с гледишта рационалности грађења, траса Јадранског пута је на многим мјестима проузроквала деградацију пејзажа. Проласком кроз приобална насеља, она је прекинула њихов природни контакт обалом и донекле им ограничи

О ИНФРАСТРУКТУРИ ЈЕРИЈЕЧ

Иако инфраструктура није заборављена, неће бити претјерано ако се истакне да не само досадашњи резултати него и наши програми за изградњу објеката ове врсте застојају за потребама туристичког промета. Алиако и неће, када је у инфраструктуре уложен неназнатан проценат инвестиција, због чега мно-ги проблеми прате достигнути стечени туристичког развоја и отежавају, односно онемогућавају сваки даљи корак у том правцу. Прије неколико година поставио се у врло акутном облику проблем снабдевања водом, па се приступило каптаџима Подгорских врела и изградњом водовод-а дуж овег девет километара, па ког чега је — или само за изјеву стак период времена — проблем снабдевања водом скинут с оневесног реда. Довршењем пруге Београд — Бар и, у вези с тим, приливом великог броја туриста из тог правца већ у шуњој туристичкој сезони овај проблем не се поново постави.

Преко мреже далековода електрифицирана су сва јадеста у нашој општини, а на појединачним плахама уређена је расвета, али то још увијек не значи да је то питање потпуно окончано, пошто планирају пораст туристичког промета захтијева што скорију реконструкцију преносне мреже електричне енергије. Суочени с низом комуналних проблема, приступили smo изради пројекта канализације и очекујемо његову скору реализацију, након чега ће ово питање бити скинуто с дневног реда.

До прије кратког времена, на релативно малом простору од Буове до Буљарице постојале су три самосталне угоститељске организације, због чега је турристичка понуда била расцрепљана. Сада су у састав Хотелског предузећа „Монтенегротуритс“, једног од највећих ове врсте не само у нашој земљи већ и у Европи, ушло готово сва предузећа не само на Црногорском приморју, тако да ова гигантска организација објединава чиши заједничких служби, прије свега продају капацитета, праћење и проучавање тржишта, набавку, развојну и кадровску службу, тј. ефикасно води цјелоскупну политику ове веома значајне привредне гране.

Другови и другарици

Неупоредив природни услови, прије свега толико љета и веома благе зиме, представљају идеалну основу за даљи развој туризма у нашој општини. А и како неће када су — послужујући се подацима до којих су дошли научници послије дугогодишњих мјерева, упоређивања и веома студиозног рада — на будванској ривијери, јесени то- плије од пролећа и где преко 360 дана у години живи у термометру не сипају испод 10°C. Додајмо још податке да се она свега пет дана годишње креће око тачке мржњења и да је средња годишња температура у средњем крају нешто виша него на Азурној обали. Дуготрајна осушчаност, која у купалишној сезони траје око девет и по часова дневно, веома је погодна за развој климатско-љековитог туризма, поготову што се у пјеску и шљунку наших плажа налазе многи лековити састојци. Када се, уз све то, има у виду да би се — након изградње пута ва Будва — Цетиње и Цетиње — Ловћен, организацијом боравка море-планина, и то и љети и зими, могао као ријетко гдје оставити висок степен комплементарности између морске обале и планинског подручја, онда тек постаје јасно колики и какви све задаци стоје пред нама.

ЈАЗ И БУЉАРИЦА — ТУРИ СТИЧКИ ГРАДОВИ

Ниво већ достигнуте развијености недвосмислено упућује на закључак да се приликом утврђивања политике развоја није постигјешло када је заузето становиште да туристичка привреда треба да буде основна водећа грана у нашој општини. Дилема једино може да буде у томе каква се туристичка привреда жели и којим темпом треба повећавати смјештајне а којим пратеће капацитете. Они ће зависити од могућности развоја на

(Наставак на 5. страни)

ПОПРИШТА БОРБЕ НЕПРЕСТАНЕ

У ЧИТЕЉИЦА живота, историја није само мање или више поуздан сведок, нити више или мање савјестан хроничар, који реферише о оном што се некад збило — не баш тако ријетко, она је знала да буде и — пјесник! — рекао је на почетку излагања Јубо Лијешевић — Често наилазимо — наставио је он — на догађаје и појединце, па и на читава раздобља, када је она, као поезија људског духа, бацала у засјенак епике даровитих пјесника. А да је тако, најбоље ћемо се ујерити ако ових дана, славећи тридесетогодишњицу побједе над фашизмом, дозвољимо у сјећању значајне датуме који су претходили том свенародном тријумфу: 4. јул — Дан бораца, 13. јул — Дан устанка црногорског народа. 18. јул — када је, на Брајићима, у камениту земљу укопан фашистички батальон, 22. новембар — празник ослобођења наше општине, 29. новембар — Дан Републике, 22. децембар — рођендан наше јуначке армије.

ВАТРЕ ДОГЛАСНИЦЕ

Драгојени су то празници, у незаборав сврстани заједно с биткама, планинама, ријекама и градовима, где су те битке вођене. „Рођени у мукама, они су постали симболи борбе непрестане. Подстичи на увијек новог прегнушта и обавезују на непрекидно престизање времена. Захваљујући њима, наш Брод незадрживо плови курсом што му га је обређено његов Кормилар смјели: пуном паром напријед. Према њима мјеримо свој раст и непрекинутом подвизима скраћујемо пут до циља, а циљ је — зна се — самоуправни социјализам.

Осврнемо ли се око себе — по путевима којима су, како кажу љетописци, стизали пустолови, завојевачи, силници крајини, краљеви и светитељи — нећemo кади ни ступу земље без осрока легенде у чијој се основи увијек налази догађај који се збио. На сваком кораку дочекују нас по једно историјско место. Поменимо Вртијевићку, Голи врх, Царев лаз, Трњине, Грачовац, Вучји до, Јанково ждријело, па Брајиће, Кошиће ле, Вирпазар, Чево, Јелиći Дуб, Пљевља, Дуљево, Ограђеницу, Паштровску гору, Паштровићи, Прозор, Купрес, Ливно, Вилана Гувно, Козару, Јубин Гроб, Кошур, Богумилу, Доломите, Белу Крајину, Београд... Нијесу то само планине, села и градови, већ путокази. А код такних тешко је било искада залутати, иако су, као чорори хијене и шакала, на нашу земљу кроз вјекове настрадале многобројне хорде пљачкаша, паликућа и убица.

Прослављајући тридесетогодишњицу живота у слободи — коју су се бориле многе генерације, а извојевало ју је наше за пјесму створено покољење — сјетимо се предака којима је родна груда — иако, у ствари, само прах прадједова — била маћеха. Так што је до тумачаја доследио — одлазили су у борбу или у печаљбу: у Коприну, Персију, Цариград, Калифорнију и Мексико. Читав свијет носили су на зјеницама вјечно жедних очију. Трагајући за новим путевима и пространствима — да их знајем и крвљу опитоме и отпаде — отискивали су се, често без компаса, у непознато. Само домовину носили су у срцима, називали је не мајком, пошто им то није била, већ „старим крајем“ и увијек јој се, кадгод је била у невољи, враћали да би је својом и агарјанском крвљу напопли. Били су — и у аланет буђућима оставали да и они то буду — ватре догласнице и жарке бахље што, жртвујући себе, свијетле. Гласонаше и претходничке дана што ће тек послије

њих доћи, гинули су за земљу која је одувијек била жедна крви јаких. А када су умирали — ако је могла да буде лијепа — њихова смрт је зашивљавала свијет својом стравичном љеботом.

Јубо Лијешевић

ПЕТРОВАЧКА ЦРВЕНА
ОПШТИНА

Када су се — након албанске Голготе и плаве гробнице на Солунском фронту, послиje Кајмакчалана, Бакарног Гувна и Куманова, као тобожњи осветници Косова вратили у завичај, будући петровачки комунисти знали су да домовина није само земља, да ни племе она није, ни језик само, већ да је она колективни дух и производ заједничке прошlosti и историје, заједничких срећа и несрена, пораза и побједа, стремљења и идеала. Будући да су са симпатијама гледали на Велики октобар и зато били сумњиви новопеченим властодржцима, преживјеле добровољце са Солунског фронта у Петровцу су, септембра мјесеца 1919. године, дочекали паоружани жандарми! Годину дана касније, пошто су

Вуковић, Митар Тодорица, Пере Перовић, Раде Шољага, Саво Давидовић, Филип Грегорић, Нико Медиговић, Крсто Срзентић, Крсто Вуковић, Мило Зеновић, Крсто Тамис, Симо Перазић, Нико Переzić, Илија Павловић, Шпиро Ђедовић, Нико Ђедовић и Митар Радовић. Одмах по њиховом конституисању, Политичко изложbenstvo из Будве се огласило како му „упорно долазе гласови да се у општини Петровац шире брзином и комунизам“ и затражило да се Изложbenstvo јави „да ли уистини има у тим гласовима истине“. А тих је дана једна група црногорских студената — ко муниста штампала летак у коме је, између осталог, стајало упутство бирачима: „Мјесто државе са династијом, изјасни се за републику радника и сељака! Мјесто данашњих корумпираних власти, почни заводити своја сељачка и радиčka вијећа!“ У Петровцу је било прилично „ровито становье“: комунисти су на изборима били добили готово два пута више гласова него све остale грађанске партије.

Иако је живјела прилиčno кратко, Петровачка општина донација је неколико важних одлука, између осталих да земља припада општина који је обрађују, о укидању назарине, разних глоба и давању општини, а било је и говора о диоби црквених имања.

Послије доношења Обзне, Општинска скупштина је смијењена. Под изговором да је одржавао везу са атентатором Алијом Алијагићем, који је у Делницима убио министра унутрашњих послова Милорада Драшковића, ухапшен је један члан општинске управе, док је

да је — сјетио се такође тих дана — један мали народ, народ-борац постао велики. Захваљујући томе што су његови синови мислили на сјутра, то јест на наше дана с, и зато је онај први платун, испаљен у Велој Цркви, хиљадострук одјекнуо од Чева, Вирпазара, Буларице, Петровца и Брајића до дурмитора, Романије, Шаре, Трглава и осталих планина-војника. Установа је захватио читаву земљу. На брдовитом Балкану гинуле су чете бака, а од ратара и пастира ретроготова се војска какву свијест до тада није видио. Кормилар нашег Брада, друг Тито, знао је координате, а његови борци корачали су кроз ужасе офанзива, посечи у наручју сунце слободе, братства и јединства народа као залогу његове бојдуности.

Под пљусковима оловне кишне гинули су у нашем крају бјечаци, дјевојке и дјеца, чак, у наручјима мајки. Падали су момци голобради и дјевојке немимо додлане са осмијехом на уснама, с ћесном и надом у срцима. А пред њима је требало да буде све — младост и читав живот, али ни једног ни другог није било: гинули су у цвијету младости, а на њихове пушке прихватаје, да не дозволе да им се загријаје цијеви охладе.

Сјетимо се битке на Пљевљима из које се није вратило 4 наших јунаца, и овог студеног 25. марта године 1942. када су три баталиона фашиста, њих преко три хиљаде, журили да учине баталон слободе, који је посно име последњег паштровског кнеза Стевана Штиљановића. Четрдесет артиљеријских оруђа дејствовало је тога дана, а патрицијанци су, иако је према њима био четрдесет пута бројнији непријатељ, одолијевали пуних девет часова.

У састав славне Четврте црногорске продетерске бригаде ушло је на дан њеног формирања 42 борца из овог краја, а 1943. дорасло за ту бригаду слободе још 60 бораца од којих је једна половина легла у гробове којима је требало омекшити домаћину. Њихови мисли биле су нови, њихови снови жеље — све сама нестварност да једно и друго нијесу живот крвљу печатили. Они нијесу знали да рат с лупом довоша, заставама што лепрашују на повјетраци, с генералима на бијелцима пред

искушењима таштине, одговорни према задатку, коме су се до краја предавали добровољно, узбуђивали су својом јуначком озбиљношћу, идеализмом, појертивовањем, енергијом, неупоредивом вољом и одлучношћу. Без страха су одлазили у бурише из којих се вратили неће — као да одлазе на почињак, а вољели су да граде и уче, да вртове засађују, боље од многих осјећали су поезију рада. Њихова лица нијесу била створена за боре, ни сиједе власи за њихову косу. Зато нико и ништа не живи тако слажено и неуништivo као они којих одавно нема међу живима.

Ни један од њих 238 — а то је сваки пети одрасли становник из наше општине — није знао шта је то блаженство младости, јер нико од њих није доживио старост, када се младости зна права цијена. Најнесебичнији су даривали себе другима и зато су се у свијести савременика и потомства утврдили храброшћу и дјелима која значе бесмртност.

ЊЕГОВАТИ, БРАНИТИ И РАЗВИЈАТИ

Тридесет је година од поједре над фашизмом. Таман толико траје пловиба у крајеве далеке у које нијесу павраћали лађе јучерашњег човјечанства. А двије више је прошло од рођендана Републике вољене, када су Титови борци за тренутак одложили оружје да би на карти рашчеречене Европе уздртали крвљу већ обиљежене границе домовине. Тога дана, новембра двадесетдесетог, године четрдесет и треће, до темеља је срушена на сили и неправди заснована власт и ударен глогови колац преживјелом друштвеном систему.

Данас, када славимо јубилеј слободе и уочи 29. новембра — Dana Републике, треба признати да нашим народима и народностима никада није било лако, да је сваки побједа тешко извођена, да нас је сваки корак напријед скупо стајао. Баш зато нас је сваки подвиг радио као доказ животности наше револуције која тече као непресушно врело побједоносне љубави, којој нико не може стати на пут, која ће, као и досад, у величанственом тријумфу, прегазити све непријатеље и савладати све тешкоће. То да корацима од седам миља корачамо само напријед наш је свети дуг не само пред будућима, на које свијет оставља, већ и онима који су са шеснаест, са седамнаест, са двадесет година изшлили same себе у бронзу, онима који су крвљу писали ријечи највеће човјечности. На наш да нашни првник, који је и њихов првник, ми се обавезујемо да ћемо наше заједничко дјело бранити као зеницу ока, развијати га и унапређивати: да буде достојно њиховог сна о његовој неуништivoј лепоти,

ПЕТРОВАЧКИ КОМУНАРИ

Марко Грегорић

Стево Андровић

Мило Грегорић

Крсто Медиговић

основали организацију Комунистичке партије Југославије, некадашњи добровољци узели су општинску управу у своје руке. Покрајинска влада за Далмацију потврдила је 18. септембра 1920. године општинску управу у коју су ушли Саво Вуковић (предсједник), Марко Грегорић, Крсто Медиговић, Нико Грегорић, Саво Медин, Стево Андровић, Иво

Павле Срзентић бездушно мучен у каторском затвору зато што је послије атентата Спасоја Стејића на Александра Караборђевића изјавио: „Ако је овај промашио, други неће!“

УТВРДИЛИ СУ СЕ У СВИЈЕСТИ САВРЕМЕНИКА И ПОТОМСТВА

Када је, након двадесет година, у Европи планују рат, та-

стројем, већ су га доживљавали у крви, тешким боловима и смрти. Имали су енергије за три живота и тако много животне ватре да им је збор природног људског поноса било увредљиво да мисле о смрти с којом су на сваком кораку друговали. Знали су да се треба борити до посљедње могућности и да почитути никад није касно, па су били неустрашени пред смрћу. Људи од асције, од полета и вјере у оно што је често било нејероватно и немогуће, славно су умирли. Равнодушни према

УРУЧЕНЕ НОВЕМБАРСКЕ НАГРАДЕ

ПОВОДОМ 22. НОВЕМБРА — ДАНА ОСЛОВОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА, Жири за додјељивање Новембарске награде, за изузетне заслуге и постигнуте резултате у области друштвеног, политичког и привредног развоја општине, на сједници одржаној 19. новембра 1975. године, до-дијелио је ово признање *Мјесној заједници у Петровцу на Мору, Хотелско-туристичком предузећу „Монтенегротурист“, листу „Приморске новине“, Грађанској музизи и Основној школи „Стјепан Митров Љубишића“, као и појединцима: Крсту И. Медиговићу из Петровца на Мору, Др Радославу Аћијусу из Београда, Лукси Радовићу из Петровца на Мору и Петру Кнежевићу из Будве.*

Прва мјесна заједница у општини

Мјесна заједница у Петрови-
цу на Мору, прва организована
самоуправна мјесна заједница
на територији општине Будва,
награђена је за резултате у о-
стваривању заједничких ин-
тереса и задовољењу заједнич-
ких потреба у повезивању рад-
них људи и грађана, у самоу-
правној интеграцији радних љу-
ди и њихових радних органи-
зација, у удруживању њихо-
вих средстава за задовољавање
низа заједничких потреба свак-
одневног живота радног човје-
ка у областима: уређења насе-
ља, комуналних објектности,
културе, физичке културе, та-
штице потрошача, заштите и у-
напређивања човјекове средине,
народне одбране друштвени са-
мозаштите и других услова же-
вота и рада, као и за успјешно
остварену улогу у омогућавању
радним људима да непосредно
одлучују о својим личним и

заједничким интересима у свим облицима самоуправног удржавања и међусобног повезивања и да путем делегата учествују у вршењу функције власти и управљања друштвеним пословима у општини и ширим друштвено-политичким заједницама. Посебно је запажена активност Мјесне заједнице на припремама за изградњу Друштвеног дома у Петровцу, који се грађи удруженним представником Мјесне заједнице, њених грађана, радних организација, Скупштине општине и самоуправних интересних заједница јер су на овом послу постигнути виоки резултати, захваљујући изванредним организаторским способностима, што потврђује да је она мобилисанијем грађана на решавању овако значајних питања, нашла садржај свог рада.

Носилац развоја туристичке привреде

Хотелско-туристичко предузеће „Монтенегротурист“ у Будви добило је Новембарску награду као носилац развоја туристичке привреде у Републици, а за постигнуте резултате на организационом и репродукционом оспособљавању на обављању ове значајне функције у црногорској привреди. Ова највећа туристичка организација у Републици, својим радом и постојањем доказала је да интегрисана туристичка привреда има низ предности и погодности, а нарочито у продаји и набавци, организационом сређивању радне организације, њеном конституисању на уставним начелима, рационализацији у пословању, информисаности радних људи, оспособљавању туристичке привреде за значајне друштвене зајдатке, пословању и дугорочнијем сагледавању потреба и могућности. Ова радна организација успоставила је успешну сарадњу са низом радних организација из цијеле земље, оправдано оцењујући да се процеси интеграције не могу одвијати у ускум регионима, што је дало позитивне ефекте у повећању туристичког промета, побољшању квалитета туристичких услуга и обогаћивању туристичке понуде.

Досљедно остваривање задатака

The image shows a black and white photograph of a newspaper page. The main title at the top reads "ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ". Below it, a large headline in red ink says "БЕСПРЕКОРНО". The main article, written by "Лука С. Радовић", discusses the formation of the Central Committee of the League of Communists of Yugoslavia. The text is in Serbian Cyrillic script.

The image shows the front page of the newspaper "Primorske Novine" (Primorske Novine) from 1945. The title is prominently displayed at the top in large, bold letters. Below the title, there is a large, stylized graphic element. The main text area contains several columns of news articles. At the bottom of the page, there is a large, bold headline followed by several smaller subtitles and paragraphs of text.

Беспрекорно дисциплинован

Лука С. Радовић, радник ООУР „Палас“ у Петровцу на Мору, добио је Новембарску награду као непосредни производњач за квалитетно извршавање радних обавеза, беспрекорну дисциплину, ванредно залагање и друштвено ангажовање којим је особинама задобио неподијељене симпатије свих својих колега. Лука је постао радник за примјер у свом колективу, захваљујући и своим моралним и стручним квалитетима. Он преноси несебично своје знање на своје другове на послу, ни затренутак не запостављајући свој редовни посао, доприносећи својим врсним кулинарским мајсторијама афирмацији организације удруженог рада чији је члан.

ДИСЦИПЛИНОВАН

културе. Прео своје Литературне секције Школа је оствар

сјерадњу га свим дјечјим листи-
вима и радио емисијама, о че-
му, поред бројних признања
сједочи то што ученици учес-
тију са програмом сваке године на Великом школском час-
су у Крагујевцу, и развијају со-
лидарност с дјецима из различи-
х крајева свијета, организујући
успешну акцију прикупљања
попримних прилога. Школа је
у наставно-васпитном раду по-
стигло добре резултате, што
посебно истиче Завод за про-
сјектно-педагошку службу.

Предсједник Жирија
Урош Зеновић

Научник светског гласа

Професор Београдског универзитета Др Радослав Аћимовић, научник свјетског гласа из Београда, добио је Ноемврарску награду у знак признања за богату и изванредну научну дјелатност и запажена достигнућа у области биолошких наука.

Значајан допринос

Градска музика

Члан Српске академије наука и члана Друштва за науку и културу Црне Горе, Др Радослав Аић је са својим научним радовима и признањима добијеним у земљи и иностранству допринио афирмацији родног мјеста — Светог Стефана, наше општине и шире друштвено-политичке заједнице.

За самопрерог

Петар Кнежевић, начелник Штаба за територијалну одбрану општине Будва, добио је Нове-барску награду у знак признања за значајан допринос на унапређењу рада службе народне одбране на територији општине. Уз пуно самоодрицање, не жалећи труда и слободног времена, Кнежевић је уз овај симпак и одговорни посао интензивно и успјешно радио на индивидуалном уздизању, посебно у смислу стицања свеобухватног сазнања о најновијој концепцији општенародне одбране, што се корисично образило на успех ове службе као значајног фактора нашег даљег развијатка. Активан члан Савеза комуниста Југославије он ради у бројним друштвено-политичким организацијама и органима и са пуно ентузијазма и успјеша извршава постављене задатке у интересу нашег самоуправног друштвеног развијатка.

Петар Кнежевић

Активност Црвене комуни

Крсто Н. Медитовић из Петровца на Мору добио је Новембарску награду као активиста прослављене петровачке Црвеној комуни, чију педесетпетогодишњицу данас послављамо, вјешто чио се њеним постојањем пономари сећи, за дугогодишњи предани и пожртвован рад и учешће у I и II свјетском рату. Када је израњаван стигао са Солунском фронта, он је са својим саборцима и друговима донио у овација, крај идеје Великог октобра тако да су, захваљујући њима, комунисти побиједили на изборима, након чега се на зграј

ЧЕТРДЕСЕТ ГОДИНА ОД СМРТИ МИРКА СРЗЕНТИЋА

У ГРОБИ У ПЈЕСМУ ИСТОВРЕМЕНО

**ЈЕДНО САМОПРИЈЕ-
ГОРНИМ РАДОМ** и борбом непрестаном и бескомпромисном луѓи још за живота подижу самима себи споменике, а будући се старају само за њихова постоља. Безбојазни да ћемо погријешити, те ријечи се могу поновити и када је, у оквиру прославе тридесетогодишњице побједе над фашизмом у чије је темеље, између многих врсних и одабраних, уграђена и његова младост, откривена биста другу Мирку Срзентићу. Он је прије четири деценије, 1. фебруара 1935. године, ушао истовремено у гроб и у народну пјесму. Језбујући својом смрћу прогресивне снаге не само у нашој земљи већ много шире, он је постао борбена застава храбрих и смјелих духом.

Читавог свог болно кратког, а сафражног и револуционарним плодовима богатог живота, Мирко Срзентић тежио је слободи, једнакости и тријумфу вјечне правде чији су закони урезани у срцима оних који — обесправљени — настављају да се боре, ујерени да у тој борби могу изгубити једино своје окове.

Појимо за тренутак трагом сјећања и записа саборца Мирка Срзентића и пре живелих учесника славних битака, које је у предратном периоду водила херојска Комунистичка партија Југославије. Задржимо се на догађају који се одиграо 1. фебруара 1935. године. Почитимо од онога што му је непосредно претходило.

Огромна већина студената Београдског универзитета борила се за очување извођених тековина и права, која су им ондашићи непародни режими на сваком кораку закидали и на разне начине одузимали. Та борба није се ограничавала само на обрачуну аутономије Универзитета и на побољшање услова студирања, већ се све више и све успјешније укључivala у широки општенародни покрет. А да би ту борбу паралисали, властодржици су унизу мјера, које су имале за циљ да обезглave и онемогућe покрет, најхрабрије и најодлучније студентске борце прогнали у јануару 1935. године у Вишеград.

Вијести о незавидној и неизјесној судбини заточених другова и о неизносним условима живота у вишеградском логору брзо су стигле до Београдског универзитета. Студентима је постало јасно

да се полиција ријешила на крајње сурове мјере и да је дошао час када се легалним и полулегалним средствима не може много постићи. Све дотад извођене тековине биле су доведене у питање. Ако се не пружи одлучан отпор, било је очигледно да предстоје даљи напади, зајмана рада студенских удружења, масовна хапшења и прогањања најбољих и најборbenijih народних сина. Иако ни отпор није у том часу пружао сигурније изгледе у побједоносан исход,

Мирко Срзентић

давао је частан излаз, и Комунистичка партија Југославије дала је знак за акцију.

Штрајк глађу и демонстрације почeli су. 1. фебруара рано изјутра. С прозора зграде тадашњег Правног факултета извикане су демократске и антифашистичке пароле. Између осталог, тражено је распуштање логора у Вишеграду. На огромном паноу било је исписано: „Хиљаду студената штрајку глађу, пустите нам другове из Вишеграда!“

Да би локализовали „појар“ и одвојили студента од радника и средњешколаца, жандарми су блокирали прстор око Правног факултета, прекинули телефонске везе, искључили електрику и воду, а најзад обуставили сваки саобраћај околним улицама. Када су након тога покушали да продру у зграду, нашли су на барикаде: студенти су их дочекали циглома и дјеловима демолираног намјештаја. Постоју, послојије је изглед, да се замијени духовитост дуком, похлепа и егоизам царима борбе за срећу свих људи, а тиранија диктуре благодетима земље слободних и равноправних људи.

Мирко Срзентић није ишао другог пута до оног правог, нити знао за другу научу осим за истину, за другачију тактику до храбrosti и осличnosti. Знао је да свако срце које куца за слободу има право, ако ништа друго, па једно: да добије комадић олова, и томе идеалу остао је вјеран до краја живота. Зрачехи до последњег даха неуничтивом снагом, пао је на барикадама Београдског универзитета. Иако није доживио да види како блиста зора новога дана, он је, заувијек неповредив, остао да живи у достојанству љасности као симбол моћног духа борбе слободарског народа на чијим се виорним заставама румене капи његове вреле крви.

уласа било тешко бранити, студенти су се повукли на спрат и тамо се утврдили. Борба је вођена преко читавог дана. Штрајкачи су се бранили дјеловима демонтиралих радијатора, опекама из зидова и клупама. Полиција је употребила гас сузаци, а затим и убојну муницију. Око четири сата послије подне пао је Мирко Срзентић, погођен метком у срце. Од комада црног платна студенти су направили заставу и истакли је на пола копља. Тек послије пола ноћи полицији је пошло за руком да продре на други спрат зграде Правног факултета. Том приликом ухапшено је око 450 студената. Сљедећег дана у Главњачу су доведени нови затвореници похватани на демонстрацијама које су избиле приликом сахране Мирка Срзентића.

Многи нису запамтили то не тако давно минуло доба када се и слободно изражавање својих ујверења плаћало слободом, па и главом са раменом, када су једини штит биле груди које се изјесу плашиле да, откrivene и незаштићене, изађу пред непријатеља напетрога. Уједно је зато подсјетити се на те дане и, макар у најкраћим цртама, рећи нешто о човјеку чију бисту данас откријаво, који је, међу првима у нашој земљи, младаљаче смо ве запечатио својом крвљу.

Мирко Срзентић припадао је плејади неустројивих бораца чији је идеал био да на развалинама старог изрази сте нови, човјека достојнији живот у коме ће славољубље бити жеља да се слава заслужи са циљем да би се што више користило домовине у којој није смјело да буде других разлика међу људима осим оних што се рађају из саме једнакости.

У времену пуном олуја, распри и сукоба, Мирко Срзентић живио је животом који је у свим временима сличан за све људе његовог крова, за све бескомпромисне борце, какав је он био. Борио се да себично уступи мјесто моралу, име и поријекло поштењу, прикладност дужности, презир према сиромаштву осуђених, спољни сјај унутрашњем богатству човјекове душе, да се замијени духовитост дуком, похлепа и егоизам царима борбе за срећу свих људи, а тиранија диктуре благодетима земље слободних и равноправних људи.

Да би локализовали „појар“ и одвојили студента од радника и средњешколаца, жандарми су блокирали прстор око Правног факултета, прекинули телефонске везе, искључили електрику и воду, а најзад обуставили сваки саобраћај околним улицама. Када су након тога покушали да продру у зграду, нашли су на барикаде: студенти су их дочекали циглома и дјеловима демолираног намјештаја. Постоји је изглед, да се замијени духовитост дуком, похлепа и егоизам царима борбе за срећу свих људи, а тиранија диктуре благодетима земље слободних и равноправних људи.

Мирко Срзентић није ишао другог пута до оног правог, нити знао за другу научу осим за истину, за другачију тактику до храбrosti и осличnosti. Знао је да свако срце које куца за слободу има право, ако ништа друго, па једно: да добије комадић олова, и томе идеалу остао је вјеран до краја живота. Зрачехи до последњег даха неуничтивом снагом, пао је на барикадама Београдског универзитета. Иако није доживио да види како блиста зора новога дана, он је, заувијек неповредив, остао да живи у достојанству љасности као симбол моћног духа борбе слободарског народа на чијим се виорним заставама румене капи његове вреле крви.

Какви нас задаци очекују

(Наставак са 2. стране)

нашем подручју, а колико се закључути на основу капацитета 17 плажа највиших категорија од којих многи, у првом реду ЈАЗ и Буљарица, још нијесу укључено у интензиван туристички промет.

Узимајући у обзир рецептивне могућности, рачунате у односу на површину плажа и прихватајући нормативе шест и осам квадратних метара простираја на купачу, може се рећи да је наша ривијера, такође, неограничена у величини и разноврсности популаре, поготову када се узму у обзир спортски води, јеzerе, подводни риболов, шеталишта, паркови, појеопачаче и групни излети, што све утиче на то да гости изјесу истовремено на плажама.

Глобални програм од 40.000 туристичких лежаја, колико их треба изградити у наредних 15 година, одговара широку склопу могуће тражње. Такође се, врло важан задатак, поставља измена структуре смјештајних капацитета, с тим што у хотелима „А“ и „Делукс“ категорије било око 6.000 лежаја (15%), у хотелима „Б“ категорије — 18.000 (45), у камповима и омајараштима по 4.000 лежаја — укупно — 20%. Стамбени простор повећао би се за око осет пута у односу на садашње стање и износио би 547.000 квадратних метара.

Оваква оријентација у складу је с потребама пунеје економске валоризације природних и других услова који нуди наше подручје. Зависно од њих, посебан значај у третману треба да добије плажа Јаз као специјично насеље и по многочленству и напредној структуре смјештајних туристичких објеката. На овој природној плаžи, која спада међу најлепше на Јадрану, треба, кажу стручњаци, да максимумом искористи преимућство концептисане грађе.

Центар субрегије, Будва, би, како је замисљено, имала 9.000 туристичких лежаја и 5.000 стално настаних становника — два и по пута више него данас. Нешто више од тренитеља смјештајних капацитета чинили би објекти „Б“ категорије, а при ватри смјештаја учествовао би укупно популару са 49 одсто.

Са укупно 7.000 лежаја, Бечичи ће бити усмjereni на туристичке категорије и опремљени секундарним сервисима који ће одговарати дневним потребама туриста. Садашња и будућа структура хотелских објеката биће усмјерена на „Б“ категорију, која ће у склопу смјештајним квалификованима учествовати са 75%. Као значајна агломерација, Рафаиловићи ће бити ревитализирани изградњом низа становника хиљада одабраних, пали и храма, синови овог краја — 238 на броју, који су нам, као војници и саборци друга Тита, и данашњи практични поклонили. Са таквом непоколебљивом одлучношћу читавог народа морају рачунати они који покушавају да поsegну на нашу слободу, сви њихови следбеници и плаћеници, који под овом или оном маском, радоју се на пољу славе, међу стотинама хиљада одабраних, пали и храма, синови овог краја — 238 на броју, који су нам, као војници и саборци друга Тита, и данашњи практични поклонили. Са таквом непоколебљивом одлучношћу читавог народа морају рачунати они који покушавају да поsegну на нашу слободу, сви њихови следбеници и плаћеници, који под овом или оном маском, радоју се на пољу славе, међу стотинама хиљада одабраних, пали и храма, синови овог краја — 238 на броју, који су нам, као војници и саборци друга Тита, и данашњи практични поклонили. Са таквом непоколебљивом одлучношћу читавог народа морају рачунати они који покушавају да поsegну на нашу слободу, сви њихови следбеници и плаћеници, који под овом или оном маском, радоју се на пољу славе, међу стотинама хиљада одабраних, пали и храма, синови овог краја — 238 на броју, који су нам, као војници и саборци друга Тита, и данашњи практични поклонили. Са таквом непоколебљивом одлучношћу читавог народа морају рачунати они који покушавају да поsegну на нашу слободу, сви њихови следбеници и плаћеници, који под овом или оном маском, радоју се на пољу славе, међу стотинама хиљада одабраних, пали и храма, синови овог краја — 238 на броју, који су нам, као војници и саборци друга Тита, и данашњи практични поклонили. Са таквом непоколебљивом одлучношћу читавог народа морају рачунати они који покушавају да поsegну на нашу слободу, сви њихови следбеници и плаћеници, који под овом или оном маском, радоју се на пољу славе, међу стотинама хиљада одабраних, пали и храма, синови овог краја — 238 на броју, који су нам, као војници и саборци друга Тита, и данашњи практични поклонили. Са таквом непоколебљивом одлучношћу читавог народа морају рачунати они који покушавају да поsegну на нашу слободу, сви њихови следбеници и плаћеници, који под овом или оном маском, радоју се на пољу славе, међу стотинама хиљада одабраних, пали и храма, синови овог краја — 238 на броју, који су нам, као војници и саборци друга Тита, и данашњи практични поклонили. Са таквом непоколебљивом одлучношћу читавог народа морају рачунати они који покушавају да поsegну на нашу слободу, сви њихови следбеници и плаћеници, који под овом или оном маском, радоју се на пољу славе, међу стотинама хиљада одабраних, пали и храма, синови овог краја — 238 на броју, који су нам, као војници и саборци друга Тита, и данашњи практични поклонили. Са таквом непоколебљивом одлучношћу читавог народа морају рачунати они који покушавају да поsegну на нашу слободу, сви њихови следбеници и плаћеници, који под овом или оном маском, радоју се на пољу славе, међу стотинама хиљада одабраних, пали и храма, синови овог краја — 238 на броју, који су нам, као војници и саборци друга Тита, и данашњи практични поклонили. Са таквом непоколебљивом одлучношћу читавог народа морају рачунати они који покушавају да поsegну на нашу слободу, сви њихови следбеници и плаћеници, који под овом или оном маском, радоју се на пољу славе, међу стотинама хиљада одабраних, пали и храма, синови овог краја — 238 на броју, који су нам, као војници и саборци друга Тита, и данашњи практични поклонили. Са таквом непоколебљивом одлучношћу читавог народа морају рачунати они који покушавају да поsegну на нашу слободу, сви њихови следбеници и плаћеници, који под овом или оном маском, радоју се на пољу славе, међу стотинама хиљада одабраних, пали и храма, синови овог краја — 238 на броју, који су нам, као војници и саборци друга Тита, и данашњи практични поклонили. Са таквом непоколебљивом одлучношћу читавог народа морају рачунати они који покушавају да поsegну на нашу слободу, сви њихови следбеници и плаћеници, који под овом или оном маском, радоју се на пољу славе, међу стотинама хиљада одабраних, пали и

ИЗ РАДА САВЕЗА КОМУНИСТА

ЈОШ УВИЈЕК НА НИВОУ УСТАВНИХ АМАНДМАНА

РАЗВОЈ ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКИХ ОДНОСА у основним организацијама удруженог рада и даље унапређивање самоуправљања у колективизму била је тема о којој су комунисти будванске општине расправљали ових дана на својој општинској конференцији. Ова сложена проблематика презентирана је у материјалима припремљеним за ову прилику и у водном излагању Жарка Миковића, члана Комитета Општинске конференције. У врло исцрпној анализи става из ове области и оцјени о до-

садашњим резултатима рече је да су основне организације удруженог рада, радне организације и јединице удруженог рада са подручје општине прилично закашњавале с правним уређењем друштвено-економских односа. Поред тога, у такозваној нормативној дјелатности влада прилично шајенило. Један број нормативних аката остао је — и формално-правно и садржајно — на нивоу уставних амандмана док се у неким организацијама она још налазе у фази усаглашавања! Поменуте су и организације у којима се

У ТРАЖЕЊУ КАДРОВСКИХ РЈЕШЕЊА ТРЕБА УКЉУЧИТИ ОСНОВНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ УДРУЖЕНОГ РАДА

овиј процес, због пасивног односа, одвија доста споро или је још на мртвој тачки. То су, између осталих, „Центропром“ у Будви, „Хемпро“ у Петровцу, Туристичко насеље „Праха“ у Бечићима, хотел „Београд“, Камп „Каменово“, Културни центар и БИП.

на, посебно његов допринос развијању и учвршћивању самоуправних односа у колективу, па он, захваљујући томе и већој стручности кадрова, дјелује ефикасније него досад.

У дискусији је највише ријечи било о конституисању основних организација удруженог рада у дјеловима радних организација чија су матична предузећа ван територије будванске општине. Овај проблем већ је одавно познат и то не само као будвanski. Таквих организација на нашем подручју има де сetak.

У њима радници не одлучују ни о чему, приходи с подручја општине одлазе у врећама, а плате радницима стижу поштанским упутницама. Очијењено је да у тим дјеловима радних организација постоје сви услови за конституисање основних организација удруженог рада, али матична предузећа то избегавају, проналазе разноврсне изговоре. Та пракса се већ дugo критикује, али се остаје само на томе. Зајачено је да се још једном провјере оцјене о томе које од тих истурених радних јединица заиста испуњавају услове за формирање ООУР и да се пође корак даље од констатација.

НЕ ЗНАМО ДА ЕКОНОМИШЕМО

— Доста похвалних оцењена о „Монтенегротуриста“ развоју и конституисању основних организација удруженог рада, унапређивању самоуправних друштвено-економских односа у њима, истакнуто је на овом скупу — рекао је Мишио Брајло, помоћник генералног директора „Монтенегротуриста“, у конференцији СК Будва. — То је пријатно чути сваком члану овог колектива јер је то не само оцјена једног стања, већ и потврда оправданости интеграције рада и средстава. Но, без обзира који смо постигли, још увијек не можемо бити превадољни, јер имамо још много задатака на плану даљег учвршћивања и развијања самоуправљања и самоуправних друштвено-економских односа од многих других средина. Зато би она требала у том правцу да иде много брже. У ствари, Будва би, у смислу развоја самоуправљања, могла да буде узорна средина.

Букадиновић је говорио о положају сезонске радне снаге и нагласио да је то проблем туристичко-угоститељске привреде која је сезонског карактера. У тражењу привремених и трајних форми за њихово учешће у расподјели и одлучивању, „сезонци“ још увијек остају „кратких рукава“. Рјешење би требало тражити у продуживању сезоне на читаву годину. Једино тако овај проблем би се потпуно скинуо с дневног реда, јер би сезонски радници постали стални.

Букадиновић је примијетио да је кадровска структура на подручју будванске општине далеко боља него радије, али и да су могућности на том плану сада далеко веће. Нагласио је да у тражењу кадровских рјешења треба укључити и основне организације удруженог рада, како се не би догађаја да поједини форуми врше расподјелу кадрова. Говорећи затим о конституисању самоуправних интересних заједница он је нагласио да рад оних институција још није до врло сагледан.

У дискусији су учествовали: Ранко Гардашевић, Миомир Марсанчић, Димитрије Јововић, Петар Стругар, Стево Стјепчевић и Пере Добрљанин.

Владимир Станишић

Индивидуална и колективна одговорност

ИНДИВИДУАЛНА и колективна одговорност често је само дјелимично и површино обрађена у нормативним актима радних организација на подручју наше општине. Тако се у већини самоуправних споразума пишта не говори о индивидуалној одговорности, јавности рада и информисањности колектива, а ни што се тиче заједничке одговорности није пишта предвиђено. Када се то има у виду не треба да изменају појаве небриге, индолентности и недовољне одговорности које се јављају углавном из два разлога: док се појединци понашају на начин који није у складу са законским и моралним нормама, има и таквих који се прилично или сасвим индолентно односе пре ма друштвеним интересима, што значи да се на њихову будућност не може рачунати.

Пракса је показала да индивидуална одговорност „отказује“ код оних који се налазе у узлузи рачунополагача, односно који су позвани да их контролишу. Илустрације ради, подсјетићемо на доношење одлука да се неке инвентарске ствари комисијски расходују као дотрајале да би се затим продале за сасвим незнатну, багателну суму истим опим лицима која су одлучивала о расходовању... Радним лудима и грађанима с подручја наше општине у свежем је сјећању прича о калу пријављеном на продату шунку, када је рачунополагач донио ради правдања више костију него што је било и костију и меса!

У једној другој основној организацији удруженог рада вођен је поступак ради утврђивања насталих мањкова и због неодговорног понашања једног лица. А када је дошло до реорганизације, и то лице припало другој радијој организацији, умјесто да се настави и нормално оконча — јер се ради о истој особи и о друштвеној имовини која је упропашћена — поступак је дошао у питање. Очигледно је посериједи својеврсна неодговорност и на штету друштвене имовине и самоуправног понашања. А познато је да нико нема право да буде галантан на штету друштва, чиги може да прекришиоца ослобађа санкција... На решењима нашег хотела, због

несавесног понашања и посева једног радника и одсуства контроле осталих чланова колективе, дошло је до милионске штете и до грубо нарушавања самоуправне етике!

Појава неодговорности и мање у односима према гостима у нашим објектима, Конobar их лоше услугује а приликом наплаћивања их „опорезује“. Рецепционер је нељубазан, као и шеф сале, док директор хотела толерише такве појаве, умјесто да прекришиоца радне дужности да узме на одговорност. А за овакве појаве одговорност је и ширя, заправо одговорни су сви у колективу, пошто се онима који се неодговорно понашају и крише радне дужности и обавезе не смije гледати кроз прсте. Такви се морају позвати на политичку, дисциплинску, а у тежим случајевима и на кривичну одговорност.

У срединама где је обезбиједено присуство самоуправне радничке контроле и где стручна интерна контрола исправно и добро функционише, много текже долази до неодговорног понашања и штете по друштвеним интересима. То боље од иначега другог говори о корисности пре већине контроле, која бла говремено осујењу појаве друштвених дјеловања и онемогућава напоштење матичне штете друштву.

У пракси смо, међутим, имали и таквих случајева да су чланови колектива благо времено упозоравали на мањкове који се јављају једном члану колектива, и то не једном већ сваке године. А тај радник се и даље налази на радном мјесту магацинера, иако је његова професија неспојива с тим радним мјестом, а његова неодговорност и штетне последице за колектив и друштвени интерес још су неспојиви с функцијом коју обавља. Он никад није позван на одговорност, иако је понекад надокнађивао мањкове! Када то знамо, с путем правом можемо се запитати: ко је одговорнији пред друштвом — он или остали чланови колектива који га и даље држе на том радном мјесту? А што се тиче самог тог радника, код њега је потпуно затајила индивидуална одговорност, а код осталих чланова колектива и индивидуална и колективна одговорност.

Милан Митровић

НЕПРИХВАТЉИВИ ИЗГОВОРИ

За „неутралну праксу“ увијек се налазе разлози, у ствари изговори који се не могу прихватити као оправдани, поготову када се има у виду да су посљедице оваквог стања самовољни акти код пријема у радни однос, исплате дијела личног доходка у натуралном облику, пролонгирање да се вриједни сезонски радници пријеме у стањи радни однос, ускраћивање накнаде за превремени рад.

Речено је да су нормативна акта у основним организацијама „Монтенегротуриста“ типизирани, умјесто да одражавају специфичности појединих организација. У статутима неких основних организација конкурс су само формални и замјењују се интерним огласима, што омогућава да се радна мјеста резервишу за одређени круг људи, а то је у супротности са усвојеним ставовима о карактеру политичких, према којима на руководећа радна мјеста треба да дођу стручно најспособнија и морално-политички најподобнија лица.

Треба приступити — напоменује је на Конференцији — интензивнијој акцији на усаглашавању нормативних аката са уставним и законским одредбама, јер ће се само тако остварити истински самоуправни односи у радним организацијама. А познато је да ће уколико је самоуправљање развијеније утолико бити ефикаснија борба против различних врода злочупа и девијација.

На подручју општине у свим радним организацијама постоји самоуправна радничка контрола, али се она још увијек не осјећа довољно, већ више дјелује као накнадна, а мање као превентивна контрола. Тако у посљедње вријеме учена је важност овог самоуправног оргa

на, посебно његов допринос развијању и учвршћивању самоуправних односа у колективу, па он, захваљујући томе и већој стручности кадрова, дјелује ефикасније него досад.

У дискусији је највише ријечи било о конституисању основних организација удруженог рада у дјеловима радних организација чија су матична предузећа ван територије будванске општине. Овај проблем већ је одавно познат и то не само као будvanski. Таквих организација на нашем подручју има де сetak.

„СЕЗОНЦИ“ ОСТАЈУ — „КРАТКИХ РУКАВА“

У раду Конференције узео је учешћа и Вуко Букадиновић, члан Централног комитета Савеза комуниста Црне Горе. Говорећи о развоју самоуправних односа и њиховој материјалној бази, без које се ти односи не могу ни замислити, он је указао на то да будућа оријентација и пракса треба да буду на конкретнијем разматрању питања, бољем разјашњавању ситуације, подстичању акције и контроли извршења задатака.

Самоуправљање не може да у свим срединама једнако напредује — рекао је Букадиновић. — Будва у целини — с обзиром на карактер њене привреде, њену удруженост, развијеност подручја и друге подобности — има у свим сферама много веће шансе за развој самоуправних друштвених односа од многих других средина. Зато би она требала у том правцу да иде много брже. У ствари, Будва би, у смислу развоја самоуправљања, могла да буде узорна средина.

Букадиновић је говорио о положају сезонске радне снаге и нагласио да је то проблем туристичко-угоститељске привреде која је сезонског карактера. У тражењу привремених и трајних форми за њихово учешће у расподјели и одлучивању, „сезонци“ још увијек остају „кратких рукава“. Рјешење би требало тражити у продуживању сезоне на читаву годину. Једино тако овај проблем би се потпуно скинуо с дневног реда, јер би сезонски радници постали стални.

Букадиновић је примијетио да је кадровска структура на подручју будванске општине далеко боља него радије, али и да су могућности на том плану сада далеко веће. Нагласио је да у тражењу кадровских рјешења треба укључити и основне организације удруженог рада, како се не би догађаја да поједини форуми врше расподјелу кадрова. Говорећи затим о конституисању самоуправних интересних заједница он је нагласио да рад оних институција још није до врло сагледан.

У дискусији су учествовали: Ранко Гардашевић, Миомир Марсанчић, Димитрије Јововић, Петар Стругар, Стево Стјепчевић и Пере Добрљанин.

Владимир Станишић

ЗА МЛАДЕЋ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СЕБИ

БИСЕРИМА ЈЕ ПЛАЋАН
ПОРЕЗ

Кинези су бисерима плаћали порез и друге дажбине држави. Бојећи се плачкаша, витезови су га у средњем вијеку крили до самог тијела, испод панцира. У Француској, међутим, тек за вријеме Катарине Медичи помињу се бисери — по свој прилици, све до тога добра нико им није придавао неки значај. А Јулије Цезар дозвољавао је да их носе само жене које су имале дјецу, односно тек пошто наврше 55 година.

ПРЕДМЕТ ИНТЕРЕСОВАЊА НАУЧНИКА

Француска корвета „Ургани“ први је брод који је 1817. године опловио око Земље у научно-истраживачке сврхе. Експедиција енглеског брода „Челенџер“, чија су крстарења трајала од 1872. до 1876. године, дала је највеће океанографске резултате. Прву расправу о соли у мору написао је још 1696. године енглески физичар Роберт Вајл, а по парењу Петра Великог те исте године мјерене су дубине Азовског мора.

САСТАВ ЗЕМЉИНЕ ПОВРШИНЕ

Ево одговора на питање од чега је састављена Земљина површина. Кисеоника процентуално има највише — 49,13%, затим силицијума — 26%, алуминијума — 7,45%, гвожђа — 4,2% калијума 3,25%, патријума — 2,4%, калијума — 2,5%, магнезијума — 2,35%, водоника — 1,0% титана — 0,61% и азота — 0,35%.

Како смо живјели прије педесет година

ПРИЈЕ ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ почињало се готово одничег. Земља је била порушена, рањена, опустошена. Проријећене, уморне и искривљене ратнике очекивала је још једна, исто тако, тешка битка. Требало је стварати на рушевинама ново, изградјивати нову државу, какву дотле нијесмо знали. А прије свега требало је оправити и обновити пруге и путеве, подићи мостове, да би живот новопостављеним шинама брзим возовима кренуо напријед. Из десетина хиљада група орила се пјесма о прузи коју је омладина градила, грађећи упоредо с њом и себе. Слаба храна — оскудијевало се тада у свemu изузеву у оскудици — недостатак алата, одсуство искуства, — све то није могло да буде озбиљнија препрека рушењу старијих норми и завршавању објекта прије предвиђеног рока.

Године 1945. наша земља била је сва у рушевинама. Ратујући против народа, окупатор није ништа штедио: уништавао је сва добра, сваку вриједност коју је тај народ био створио. И у посљедњем часу, када су главом без обзира бежали из наше земље, фашисти су и посљедњу своју снагу слили ка бијесом пораза и рушили за собом све што су могли. Утврђено је касније да је у току рата у нашој земљи спаљено, порушене или теже оштећено 822.237 разних зграда. Од 9.650 километара, колико је износила жељезничка мрежа 1940. године, уништено је 4.350, а дјелимично оштећено преосталих 5.300 километара. Статистички је утврђено да је преко једне трећине (36,6%) укупне индустрије потпуно уништено и да су 223 рудника разорена или оштећена.

Кроз добровољне радне акције развијала се свијест о потреби обнове и изградње. Такмичарски елан захватио је старо и младо. Подизане су школске и друге зграде, оспособљавани индустријски објекти, пошумљаване голети, засијаване утрине. Радило се дању и ноћу. У редовима се стајало за хљеб, за карте, за бонове и тачкице. И свуда: на радионици, у школи, на њиви, у фабрици, на сваком кораку пјесма је пратила рад: њоме се заваравала глад, са њом се заборављала оскудица, из ње је, као из снова, расла земља наша у којој су снови порушивали јаву, а јава подстицала снове.

„Комуниста сам, и то је све што ћу рећи!“

РОЂЕНА КРАЈЕМ 1912. ВУКИЦА МИТРОВИЋ је са непуних двадесет тргнути у двадесет и деветој години живота. Члан Комунистичке партије Југославије постала је 1933., а не дugo потом члан Мјесног комитета КПЈ за Београд и члан ПК КПЈ за Србију. Двадесет и три године имала је када је 1935. доплана тамнице. Задивила је својим држављем и окружног целата Вујковића, који је изјавио: „Да је камен, досад би проговорила!“ Вукица није била од камена, већ од крви и меса, али је знала много и баш зато ријешила је да ћути. Кад су агенти повјеровали да су је сломили и да та наизглед крхка и њежна дјевојка не може више издржати, она је рекла: „Све знам, али вама ништа ишчу рећи!“ О том данима, управо о свом првом сусрету са Главњачом, Вукица је, између остalog, записала и сљедеће:

„...Пошто нијесам била обавијештена да је провала настала и по нашој линiji, мислила сам да ме одводе ради неке ситнице... Али, кад су ме предали целату Вујковићу, одмах сам схватила да је нешто озбиљније. Ухватио ме је за ухо и вођио по себи, показујући ми хрпе ухваћеног материјала... Наредили су ми да се свлачим. Када сам остала у хаљини и боса, Космајац ми је везао позади руке ланцима, гурнуо ме, при чему сам потрбушка пала на под, дигао ми ноге и везао заједно са рукама и онда ударао по табанима жилом. Вујковић је, чупајући ми косе, постављао питања, а један агент сјео ми је на леђа и запуштио ми уста крпом... Заклињала сам се свачим да немам појма ни о каквој штампарији. Тада су инсцијерили ово: као тобоже одлучили Вујковић и Космајац да ме усмрте. Дизали су ме са патоса и поново бацали долje, скубли за косе, тукли главом о под и млатили пендреком и жилом куд су стigli... Тада су ми „показали“ акт којим министарство наређује да по цијену наших глава морају доћи до истине. „Ноћас је краје вријеме да нам кажеш штампарију...“ Одвели су ме у собу одакле сам слушала ударце и јауке. Тукли су као бијесне звијери. Ја сам се осјенала као да ћу да погледам. Тражила сам средство да се раним, и нашла сам једну велику зи-

Вукица Митровић-Шуња

хернадлу којом сам закопчавала цемпер, замолила сам да ме одведу у клозет и тамо сам ископала прилично дубоку рану на лијевој руци са намјером да прекинем неку вену. Али, нијесам усјијела, јер ме спријечио агент који је, видјен да сам се дugo задржала, ушао у клозет... Више ме нијесу везивали ни тукли по табанима, већ само по тијелу и настојали да чујем и видим све што се де-

СВЕТИ МАРКО

О МИШЉЕЊУ МНОГИХ, бисере нашег плавог Јадрана представљају она пространа острва као што је то Корчула, Пељешац, Хвар или други оток, али ја сматрам да је најлепши међу њима мала лађа усидрена у Бококоторском заливу — Свети Марко. Налик је на делфину заустављеног у величанственом скоку

Још из даљине се назире високи борови и чемпреси са грубом смеђо-зеленом кором. Кад вјетрић захапи у кроња, чини се да чујеш звонку пјесму шумских вила који, на мањим, смјењује шапат старог чемпresa. Где-где подизала се палма са свијетлом ситно изведеном кором, правог и витког стабла њене кроње подсећа на нестане кикице дјевојчица. Кроз кроње борова и чемпresa сунце готово не пробија, па свако овде може наћи хладину уз опојак мимоза. Кад крочиши у ову шумицу она ти се чини црна и суморна, глуха и готово мртва, али, ако зађеш дубље, видјећеш да ти се све то само учинило и да она заправо одише животом.

Палме се огледају христалној модро-плавој води чија се површина прелива у безбрзју пјеванци. Острво је опасано златном траком чистог пјеска. Понедјељак је сјела чврста стигјена која сваке вечери прима бижуље са својим загрљајем.

Мала лагуна, скрivenа у једном дјелу острва, поступа је мочишвом школички које се могу панићи на свим плажама, па до сребрних бисерица који су овде, у свом царству, изашле готово на саму обалу. Јејних дана мала лагуна је пуне разнога купача.

Над острвом се виори свиленкаст свод украсен сјајним бројем сунца. Дивно је посмат-

рати зору на овом острву: на пурпурном небу укаже се затија јабука која га својим зрацима умира.

Са врха острва назире се Тиват са кривудавим улицама које су прашиваве и готово пусте. Плоћницами трчкарају велела дјеца — јесен и нова школска година вратили су им весељи дјечји жагор.

Дан је на измаку. Ужарени дукат лагано нестаје на горизонту. Послајајући им најљепши зраке, као д говори „лаку ноћ“ чемпресима и пальмама, школкама, па и галебовима који, грашнући, одлaze у спокојну сјенку стијела. Чамци журе ка Тивту чије се улице лагано пуне. Небо се нечујно осипа вијездама. „Свети Марко“ ће за који тренутак утокути у миран сан.

Силvana Петровић, VIII 1 „Стјепан Љубишић Будва“

ЈЕСЕН ЈЕ СТИГЛА

Осванило је лијепо јесење јутро. Пробудила са се, обукла и изашла. Око мене све је било дружиће: лишће је било жуто и опадало је, птице су летјеле ка топлијим крајевима. Па и ћаји су носили своје школске торбе. идући према школи.

Била сам узбуђена а и тужна, јер се не могу више купати. Али, нали ће се времена и за то, Била сам и радосна, јер ћу опет бити са својим разредом. У ћајкој клупи ћу опт следети и писати задатак, који нам је учитељица задала. Доћи ће и петице, уписане у дневници црвеном оловком.

Ана Брајак, III Будва

„Стјепан Љубишић Будва“

Облаци пред кишу

На плавом небу почеше се гомилати црни облаци који сакише иза својих тамних сјенки златно сунце. Они су надирали са свих страна, носећи кишу. Изгледали су као дивови.

Зачас неста и најмане парче плавог неба које се скрије иза тамних облака. Неста златног сунца чији су зраци весело шарали по земљи, нестаде сјевљости и наста тама.

Облаци су се све више и више приближавали земљи у некој језивој пријетњи. Изгледали су као неки људи који имају незавршених сваја.

Одједном се зачу нека потмула тутњава, изгледало је као да долази нека коњица, а мало затим и прасак. Вјетар поче да дува, носећи у својој коси увело лишиће. Пратили су га „басови“ громови. А покаткад би засвјетила муња, као да је хтјела да скрије невидљивог пјевача.

То би био као мали ритуал пред кишу. А онда би та игра била још луђа уз пратњу сопрана кише.

Јулија Цајетковић,

Будва

„Стјепан Љубишић“ VII

Миленко Медиговић

Нико Вуковић

Шпирко Медиговић

Ђуро Андровић

Илија Греговић

Иво Јовановић

Нико Крстовић

Уз тридесетчетврту годишњицу битке на Пљевљима

СЛОБОДУ СУ ВОЉЕЛИ ИZNAD СВЕГА — ОНА Џ

МИЛЕНКО НИКОВ МЕДИГОВИЋ

Рођен је 1912. године у Петровцу. Од раних младости био је под утицајем напредних људи. Чита белетристичку и популарну марксистичку литературу. Врло је активан у револуционарном омладинском покрету. Учествује у демонстрацијама, ради у читаоници у Петровцу. Због такве дјелатности тадашње власти стављају га на списак осумњичених. Увијек одлучан да изврши партијски задатак, постао је члан КПЈ почетком 1941. године.

Априла 1941. године, послиje капитулације бивше Југославије, враћа се из војске кући са оружјем и другом војном опремом. Као члан КПЈ учествује у организовању припрема за оружани устанак против окупатора. Један је од руководилаца у 13-јулском устанку у петровачкој општини. Као борац и политички делегат одреда учествује у многим акцијама. Истиче се храброшћу, организаторским и војним способностима. Послиje устанка остаје у илегалству као један од организатора борбе против окупатора у петровачком крају, активно радећи на организовању устаничких редова и на оживљавању народно-ослободилачке борбе.

Половином новембра 1941. године ступа у Ловћенски батаљон и као борац већ исполнених војних и политичких способности постаје командир Приморско-соколске чете. У нападу на Пљевља Миленко води своју чету у незадржану јуришу на непријатељске објекте. У једном јуришу, налазећи се са својим бомбашима, у зору 1. децембра 1941. године, јуначка је пао и командир Приморско-соколске чете Миленко Ников Медиговић.

НИКО ВИДОВ ВУКОВИЋ

Рођен је 1909. у Ремековићима. Непосредно послиje првог свјетског рата умро му је отац у САД, па је као дјечак постао домаћин породице. Радио је на имању, бавио се и пчеларством, а понекад је ишао и на јавне радове. Природно бистар, миран и тактичан, био је цијењен међу друговима и мјештанима уопште. Радо је и мањији читао, посебно популарну марксистичку литературу, друшчио се с напредним људима и свјесно се опредијелио за револуционарни покрет под руководством КПЈ. Године 1937. постао је делегат Партије у петровачкој општини. Успјешно је извршио добијени задатак да обнови партијску организацију у петровачкој општини која је била престала са радом послиje познате превале 1936. године. Године 1938. формирао је партијску ћелију и постао њен секретар, а нешто касније и члан Пленума СК КПЈ Бар.

Послиje окупације активно ради на организовању борбе против окупатора и успјешно извршива многе одговорне задатке, умјешно активирајући чланове Партије у СКОЈ-а. У 13-јулском устанку, као секретар партијске ћелије, организатор је и руководилац устанка у петровачкој општини и учесник у борbenim акцијама. Послиje устанка остаје у илегалству и ради на јачању устаничких редова. Септембра 1941. године судjелује на партијској конференцији коју је организовао СК КПЈ Бар у мјесту Коњацки.

Када је, половином новембра 1941. године, формиран Ловћенски батаљон. Нико је постављен за заменика комесара Приморско-соколске чете и секретара партијске ћелије. На тој дужности погинуо је у саставу херојског Ловћенског батаљона, у борби на Пљевљима, 1. децембра 1941. године.

ШПИРО САВОВ МЕДИГОВИЋ

Рођен је 1903. године у Жуковици у имућној и угледној породици као земљорадник радио је на имању, док му се брат Мило школовао у гимназији, а касније на Медицинском фа-

ПОСЛИЈЕ МАСОВНОГ 13-ЈУЛСКОГ УСТАНКА, великог устаничког полета и многих успешних акција против окупатора — међу којима она на Брајићима, 18. јула 1941. године, где је разбијен италијански моторизовани фашистички батаљон и нападијети му велики губици у људству и технички, спада међу најуспешније борбе и побједе црногорских устаника — дошло је, већ крајем јула, до сплашњавања борбеног полета и до кризе устанка која је трајала све до октобра мјесеца.

У таквој из основа измијењеној ситуацији требало је предузети одговарајуће политичке и организационе мјере, а прије свега учврстити партијску организацију, средити устаничке редове, оријентисати комунисте на активан политички рад у масама, онемогућити дјеловање петоколонаша и везати масе за циљеве наше борбе. У извршњу свих тих задатака, већ до октобра 1941. године, постигнуты су значајни резултати.

Првих дана новембра 1941. године Главни штаб за Црну Гору и Боку доноси одлуку за напад на Пљевља и даља дејства у Санџаку.

С тим у вези добијена су наређења и директиве да се у најкраћем року организују двије десетине из будванске и светостефанске и двије из петровачке општине, које ће се борити ван наше територије. Требало је да то буду добровољци, здрави, издржљиви, са одређеним борбеним искуством, добро наоружани и опремљени. Препоручено је да се не јављају јединици, или двојица из исте породице. Захваљујући борбеном расположењу, лагажовану Међуопштинском биром ћелија КПЈ и свих комуниста, задатак је брзо и потпуно извршен. Пет дана касније, 17. новембра, у рејону Церовице нашло се 47 врсних бораца из наше тадашње три општине — из петровачке 21, светостефанске 14 и будванске 12 — који су били спремни да се боре широм Југославије — „Где год Партија наређи“.

Отпочео је дуг и напоран марш преко Грађана, Љуботиња и Горњег Цеклина до Ставора и Ораха, зборног мјеста Ловћенског батаљона. По војничком изгледу и државу бораца, опремљености и формацији (четири чете и прапатећи вод са укупно 344 бораца и руководиоца), Ловћенски батаљон је дјеловао као добро организована јединица, способна за сваку борбу. Борци са нашег подручја ушли су у састав Приморско-соколске чете. Батаљон је затим настапио вишедневни марш правцем: Бјелопавлићи — Никшићка жупа — Шавник — Жабљак. Пјеване у револуционарне пјесме, које подижу морал и јачају ујвереност у побједу и код становништва мјеста кроз која колона пролази.

Батаљони који ће учествовати у нападу на Пљевља постројили су се 27. новембра на релативно пространом Његовићком пољу. Била је то ресурсктина

снага од преко 3.500 бораца. У току након изванредно бијелог моста на Тари.

На непосредним прилазима Пљевља постројен је елитни батаљон Ловћенца, снажни момци и људи, мањом члановима подносе највеће напоре и дају своје жеље за напад, борци остављају све што можу њихову покретљивост у нападу, близину Ђетковића — поносан са батаљон таквог његових квалитета — издаје наређења ичији су центру града.

Ко ће се њима супротставити и који ће гајиши?

Ловћенци, као и борци других батаљона, у првим часовима дана 1. децембра 1941. чете батаљона ликвидирају се у незадржану град. На правцу свога дејства Приморје отпорне тачке трпећи притом велике губитке. Послеје овладавања приземљем, са зградама чете се утврђују и, у окружу читавог дала. Око 9 часова Италијани погонију јунаштво, трпећи велике губитке од оруђа за непосредно гађање. У једном предјаду, али на њу нико од бораца и борбу до послеђње капије крви. Тако је залогаја хљеба, без капије воде. Почеле се мртвих и рањених расте, а јесивих је се и излазак из Пљевља.

Када су преживјели борци Приморја изјављани и под утицком свега што су су пошли у напад, 29 руксака није имао старјешина остало у Пљевљима са замешаним подизајућим руци, најдрагоценјим тешким између осталих, на зборној мјесту није било.

Послије капитулације бивше Југославије враћа се кући са оружјем и одмах се укључује, заједно с другим члановима КПЈ, у припреме оружане борбе.

У 13-јулском устанку један је од организатора и активни учесник у борбеним акцијама против окупатора. Постоји устанак остаје у илегалству, одлучан да се са краја бори против окупатора. Средином новембра ступа у Ловћенски батаљон и у његовом саставу учествује у борби на Пљевљима, где је и храбро погинуо 1. децембра 1941. године.

ИВО АНДРИЈИН ЈОВАНОВИЋ

Рођен је 1915. године у Тудоровићима. Завршио је основну школу.

Полетан, окретан и интелигентан, у речију младости одлучно се опредијелио за напредне радничке покрете. У раду масовних организација, посебно у периоду 1938—39. године, испољавао је револуционарни жар на сваком задатку, борбено са калијом и политичким сазијевима.

Послије капитулације бивше Југославије вратио се кући са оружјем и одмах се укључује, заједно с другим члановима КПЈ, у припреме оружане борбе.

Послије сплашића, стаје у илегалству у Буљарци, учествује у борбама, одлучан да се са краја бори против окупатора. Средином новембра ступа у Ловћенски батаљон и у његовом саставу учествује у борби на Пљевљима, где је и храбро погинуо 1. децембра 1941. године.

НИКО ЈУРОВ

Рођен је 1916. године у Јакшићима. Ушио је основну и вредну школу у Ваљево, углавном, земаљу.

Био је живања младић. Међу младима и војницима, због његове друштвености, несвестности да други и Своје ставове и ујестро.

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао

Послије капитулације бивше Југославије је почео да се саради са окупатором, али је ујестро испољавао</p

85 ГОДИНА РАДА БИБЛИОТЕКЕ

ЖИЖА КУЛТУРЕ

ЧИТАОНИЦА И БИБЛИОТЕКА „СТЕФАН МИТРОВ ЉУБИША“ одиграла је значајну улогу у културном преображају Петровца јачању напредног покрета и његовању револуционарних трајаја. Деџенија ма је била културно јасарите у овом крају и место где су напредни Петровчани пркосили непријатељу.

У записима Ника Перазића налазимо податак да је Читаоница у Петровцу основана 1890. године на иницијативу учитеља Јова Јавора, коме су свесрдно помагали поп Лука Магуд, Иван Перазић, поморски капетан Стије по Медин и сликар Марко Грегошић. Друштво „Српска читаоница“ имала је свој статут, којим је била предвиђена просветна дјелатност. Исељеници из Петровца и околне, који су живјели у Цариграду, Америци и Русији, слали су Читаоници прилоге у новцу и књигама. Она је била претпостава на више листова — „Српски глас“, „Босанку вилу“, „Глас Црногорца“, „Врач погађач“, као и на издању Српске књижеvine задруге. Књиге су стизале из Новог Сада и других мјеста, а циљ Друштва био је да, поред рада на културном пламу, развија националну свијест становништва.

Године 1906. Друштво је подигло зграду која и данас постоји. Када је она довољна, многи Петровчани су из својих кућа доносили дјелове намјештаја, како би читаоница била што боље опре мјена. Уочи првог свјетског рата Читаоница је постала омиљено саставалиште напредне омладине и грађана, од којих су многи учествовали у рату против црножуте монархије. Због тога су Аустријанци 1914. године забранили њен рад.

Послије завршетка првог свјетског рата Читаоница је почела да ради 1920. године. При Друштву је основана музичка секција која је била врло активна. Омладина се,

С. ГРЕГОВИЋ

као и прије рата, окупљала у Читаоници и расправљала о догађајима у свијету. Непо средно пред други свјетски рат, 1940. године, на иницијативу учитеља Ђура Бокана, свечано је прослављена педесетгодишњица постојања Читаонице.

Читаоница није поштеђена ни од новог окупатора. Знајући да је она културно јасарите и место где су се распламсавале револуционарне идеје, Италијани су уништили њен инвентар и књиге од којих су многе представљале фаритете и као та кве имале велику вриједност. Окупаторски војници разграбили су музичке инструменте који су се налазили у Читаоници.

Након завршетка другог свјетског рата обновљен је рад Библиотеке и Читаонице, а 1952. године оне прерастају у културно-умјетничко друштво које добија име „Стефан Митров Љубишић“. Тада су формиране позоришна, хорска и фолклорна секција, чија је дјелатност била веома запажена. Фолклорна секција, коју је пријемао Нико Перазић, имала је више успјелих гостовања у многим мјестима Црногорског приморја и унутрашњости Црне Горе, а позоришна секција изводила је запажене приредбе посебно Јубишиног „Вукца Пашића“.

Библиотека „Стефан Митров Љубишић“ у Петровцу ради у саставу Културног центра из Будви и располаже са око 4500 књига. Од 1966. године, када је њена зграда страдала од земљотреса, смештена је у лошим просторијама из којих ће се ускоро иселити када буде завршена зграда Друштвеног дома.

С. ГРЕГОВИЋ

Најдражака успомена: „Кањош“ са другом Титом у Милочеру

ПРЕКО ШЕЗДЕСЕТ КОНЦЕРАТА

ЈЕДАН ОД НАЈМЛАЂИХ и свакако најперспективнијих фолклорних ансамбала у Црној Гори, „Кањош“ је веома активан у средини из које је поникло. Поред великог броја наступа на нашим ривијери и у разним мјестима Црне Горе, овај ансамбл је учествовао и на свјетском фестивалу фолклора у Картаги, где је за десет дана дао седам концерата. „Кањош“ је имао и четири успјешна наступа на телевизiji.

„Кањош“ је забављао госте у хотелима „Св. Стефан“, „Маестрал“, „Монтенегро“, „Белви“, „Медитеран“, „Спландид“, у чехословачком одмаралишту РОХ, Међународном омладинском центру у Бечићима, „Интернационалу“, на Јејтној позорници у Будви, у аутокампу „Јаз“, на острву Свети Марко и у другим објектима, који припадају „Монтенегротуристу“. У склопу пригодних свечаности приредио је девет бесплатних концерата, и то Првог маја, 25. маја, 4. јула, 13. јула и 22. новембра о. г.

Учествовао је и на Првом црногорском фестивалу аматерског фолклора у Улци-

њу, где је одушевио публику. На том Фестивалу судјеловало је 12 ансамбала и, по оцјени извјештача и критике, „Кањош“ је био најзапаженији, па је, захваљујући доброј игри и изванредној кореографији, добио визу за учествовање на свјетском фестивалу фолклора у Картаги, где је за десет дана дао седам концерата. „Кањош“ је имао и четири успјешна наступа на телевизiji. Прву емисију снимила је Телевизија Титоград. Загребачка телевизија снимила „Кањоша“ за емисију „Добар дан, Југославија“, која се приказивала код нас и на западноњемачкој телевизији — за наше раднике у тој земљи. Друга два наступа била су за француску и америчку телевизiju. Зајахваљујући свему томе, услиједио су бројне понуде да „Кањош“ гостује у Француској, Сирији, Западној Њемачкој, Пољској, Чехословачкој и Италији.

Станко ПАПОВИЋ

Посјета Кумровцу

За успомену зи Кумровца

Представници основних организација удруженог рада, друштвено-политичких организација и Скупштине општине Будва (на слици) посетили су средином октобра Дом бораца и омладине Југославије у Кумровцу. За вријеме тродневног боравка у Дому, који је постао симбол братства и јединства народа и народности Југославије, они су обишли родну кућу другог Тита у Кумровцу, монументални споменик Сељачкој буни и њеном војнику Матији Гупцу у Доњој Стубици и друге културно-историјске споменике из близје и даље прошлости овога краја.

АКТИВНОСТ МЛАДИХ ЛИТЕРАТА

Секција младих литерата из Основне школе „Стефан Митров Љубишић“ постигла је запажене резултате. Већ су у току припреме за учешће на Југословенском фестивалу дјечје прозе у Бијелој код Херцег-Новог, који ће се одржати у мају 1976. године. Млади књижевници стални су сарадници „Приморских новина“, Радио-Титограда, „Малих новина“ из Сарајева и „Дјечјих новина“ из Горњег Милановца. Они су добили низ награда и признања. На Фестивалу дјечје поезије у Охриду учествовали су Марина Зец, Марина Бећир, Боженко Бојбаша, Мира Грегорић и Вјера Пашић. Вјера Пашић освојила је другу, а Мира Грегорић четврту награду тог Фестивала.

Стручна служба Међуопштинске заједнице за професионалну оријентацију из Херцег-Новог, додијелила је 1974/75. школске године новчану награду свим радовима на тему „Мој животни позив“, међу којима су запажени радови Саше Вукчевића „Желим да постанем судија“ и Наде Пашићић „Постају новинар“.

На конкурсу Војног ваздухопловног гарнизона у Титограду, на тему „Армије слободе, жељио бих бити твоје крило“ награђена је Вјера Пашић. Она је добила другу награду и на такмичењу које је организовао Савјет за бригу и васпитање дјеце Црне Горе у оквиру Југословенских пионирских игара. Члан ове Секције Марко Кнежевић добио је у Пљевљима награду као рецитатор Јубишиног „Вука Дојчевића“.

С. П.

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

НОВЕ ОДЛУКЕ — НОВИ ЗАДАЦИ

Делегати сва три вијећа Скупштине општине Будва, на сједници од 29. октобра, разматрали су обиман скупштински материјал, па, ради информисања радних људа и грађана доносимо садржај најважнијих прописа.

Усвојене су одлуке о образовању Предсједништва за вршење послова из надлежности Скупштине општине за vrijeme рата и у случају непосредне ратне опасности, које се састоји од предсједника и 14 чланова, о образовању штабова територијалне одбране и цивилне заштите, који организује, према, руководи територијалном одбраном.

У циљу организовања и усавлашавања припрема и вршења послова из области народне одбране, образован је Савјет за народну одбрану, који се састоји од предсједника, секретара и девет чланова. Седморица члана су у овом колегијалном органу по положају, а осталаје су именована Скупштина општине из редова делегата, општинских функционера и друштвено-политичких радника.

На сједници је усвојена и одлука о одређивању градског грађевинског земљишта, којом је проширен грађевински реон на приградска насеља у Будви — „Под Дубовицом“ и у Буљарици — Центар, јер у овим насељима постоје усвојени детаљни урбанистички планови, којима је предвиђена индивидуална стамбена изградња.

Двје одлуке су скинуте с дневног реда, и о општем распореду пословних просторија о условима грађења у селима. Садржина ових предлога изазвала је велико интересовање радних људа и грађана, па се не треба чудити што су делегације ставиле више примједби, захтевајући да након њиховог разматрања предлагач издаје с новим предлогома.

Разматране су и усвојене анализе периодичних обрачуна организација удруженог рада из привреде и непривреде, као и информација о отварању првог разреда гимназије у Будви. Усвојена је информација о санитарно-техничким и хигијенским проблемима на територији општине, а рjeшењем је потврђен статут Самоуправне интересне заједнице за становље.

Делегати Вијећа удруженог рада и Друштвено-политичког вијећа усвојили су на одвојеним сједницама одлуку о стечену стручне спреме лица која обављају одређене занатске дјелатности, прописујући да то буде најмање стручна спрема квалифицираног радника и да лица које обављају те послове без прописаног степена стручне спреме, морају у року од шест мјесеци ускладити своје послове с одредбама ове одлуке. Донијета је и одлука о врстама занатских услуга које се могу обављати као споредно занимање, а којом се омогућава да, велики број занатских услуга могу обављати као споредно занимање и радници у удруженом раду, лични пензионери, домаћице, ратни, војни и инвалиди рада — само ако испуњавају прописане услове. Том пријомом усвојене су примједбе делегација на садржине ових одлука, као и примједбе делегата Вијећа мјесних заједница, који су као ненадлежни разматрали и ихову садржину.

На одвојеним сједницама Вијећа удруженог рада и Вијећа мјесних заједница усвојена је одлука о одређивању марже у тговорни на мало, коју могу да остваре организације удруженог рада на промету пшеничног брашина, јестивог уља и шећера. Делегати Вијећа мјесних заједница и Друштвено-политичког вијећа усвојили информацију општинског судије о ставу прекраја за период јануар—септембар 1975. године. Донијета и одлука о гриступљању земји дејтального урбанистичког плана Бечића, и то за подручје локације ограничено с југа Јадранским путем, са истока путем за Подбабац, са запада групацијом нових стамбених објеката и са сјевера старим насељем Бечића.

По хитном поступку донијета је одлука о образовању Комисије за давање на коришћење ста нова, обезбијеђених из најменских средстава, и усвојен Правилник о давању на коришћење

ових станови, којим се регулише доđeљivanje станови на коришћење функционерима које бира или именује Скупштина општине, функционерима друштвено-политичких организација и руководиоцима других организација од посебног значаја за општину. Овлашћен је предсједник СО Будва да закључи уговор о куповини једног стана код грађевинског предузећа „Радник“ Добој.

Највише интересовања делегата и делегација изазвала је одлука о измјени буџета општине Будва за 1975. годину, којом је утврђено да укупна средства, која се могу распорediti за ову годину, износ 30.266.261,80 динара, за разлику од износа утврђеног ранијом одлуком на 28.836.623,00 динара. Предвиђени износ не омогућава измирење доштих обавеза, међу којима најзначајније учешће заузимају one из ранијих година, а односе се на објекте привредног карактера, предате на управљање и коришћење радним органи-

зацијама, док су обавезе отплате кредити остале на буџету општине! Повећана су средства за финанisирање неких неопходних институција, које раније нијесмо имали, као што су два новоотворена одјељења средње туристичке школе и једно одјељење гимназије, а и средства за издрžavanje социјално угрожених лица — дјеце и старада у домовима. У појединим ставкама код органа управе дошло је до смањења средстава, јер нијесу попуњена сва радна мјеста која су систематизацијом предвиђена, па је то омогућило да се она ребалансом усмјере за друге дјелатности.

Распоред прихода буџетa показује да су поштовани принципи и мјере које обавезују друштвено-политичке организације да на јединствен начин прате и извршавају општу и заједничку потрошњу, као и да се у оквиру ових мјера поштовани и претежно извршавани постављени задаци.

Д. Јованović

ИМЕНОВАЊА

Скупштина општине Будва, на сједници од 29. октобра, именовала је Милана Митровића, секретара Комитета ОК СК Будва, за члана Предсједништва за иршење послова из надлежности Скупштине општине за vrijeme рата и у случају непосредне ратне опасности, а Рака Дулетића, предсједника СУВНОР-а општене Будва, и Блајка Ивановића, предсједника ОК СК Будва, за чланове Савјета за народну одбрану. Станко Гиговић, предсједник Извршног одбора СО Будва, именован је за команданта Штаба цивилне заштите, а Петар Кнежевић за начелника Штаба територијалне одбране, док је за делегата Вијећа удруженог рада Милорад Драговић именован

за делегата у Збор радних људи Школског центра Котор.

За предсједника Комисије за давање на коришћење станови обезбијеђених из најменских средстава именован је Иво Арменко, делегат Вијећа удруженог рада, а за члanova Илија Митровић, делегат Вијећа мјесних заједница, Љубо Лижевић, делегат Друштвено-политичког вијећа, Никола Јовановић, делегат ОК СК Будва, Томо Мартиновић, члан Извршног одбора ОК ССРН Будва, Милорад Дапčević, секретар Општинског синдикалног вијећа, Владо Ј. Ерјевић, члан Извршног одбора СО Будва, Стево Вукотић, секретар СУВНОР-а општине Будва, и Нико Дулетић, предсједник ОК ССО Будва.

ТЕМЕ ДАНА

КЛАСНА БОРБА

КАО ЈЕДНА ОД ОСНОВНИХ КАТЕГОРИЈА марксистичке теорије о друштву, класна борба је покретачка снага историјског прогреса. Она означава облик друштвених сукоба између већinskih група, које се зову друштвене класе, од којих једна присваја резултате друге, осланјајући се на сопствену политичку власт и служећи се средствима политичке и економске припаде. Непомирљиве супротности између владајуће и угњетавање класе изражавају класни антагонизам и неравноправан положај у процесу производње и расподеле

Класна борба јавила се на преласку из првобитне заједнице у класно друштво, када почине представљатији једну од основних противречности друштва. Анализирајући економску структуру капиталистичког друштва, и друштва уопште, Маркс је открио коријене класе и класне борбе, објаснивши узроке и суштину, и предвидио исход те борбе. Постојање подијељеног друштва на двије међусобно супротстављене класе проузроковало је стварање државе као средstva и оруђа класе — власника средстава за производњу.

Према „Манифести комунистичке партије“, историја сваког досадашњег друштва јесте историја класних борби. Током историје друштва класна борба је мијењала облике и средства, али су најзначајнија била економска и политичка. За сваки период историје имала су своја карактеристична облијека, почев од неслагања на послу, па до устанака и револуција. У капиталистичким условима експлоатације и политичке обесправљености, радничка класа је својом борбом успјела да извођује право на политичку организованост и да оствари значајно побољшање материјалног положаја.

Прије појаве Карла Маркса, буржоаски историчари изложили су историјски развитак класне борбе, а економисти економску структуру класа. Ново и суштинско у томе доказа-

с одређеним историјским фазама развијене, да класна борба неизбježnjo вођи диктатури пролетаријата, која представља самолазак ка укидању свих класа и путу бескласно друштво.

Полазећи с хуманистичког и антрополошког становиšta, Маркс је суштину капиталистичког система видио у непомирљивој борби између буржоазије и пролетаријата. Тек је марксистичка револуционарна мисао дала задовољавајуће рješenje односа класа и класне борбе, узроку настанима државе и нужности њеног одузimanja.

Историја човјечанства показује да је класна борба покретачка сила историје класних друштава забогатог тога што води разрешавању противречности које се рађају у економској структуре друштва, између друштвених производних снага и производних односа, као и између друштвених класа чији је положај у одређеним производним односима. Зато учење о класној борби сачињава битни елемент марксистичке социјалшке теорије. Кроз класну борбу јасно се манифестије основна законитост кретања класних друштава, што је посебан облик историјске законитости.

Услови живота и рада потлачене класе свестрано су нехумани. У њима је човјек у свим сферама отуђен као људско биће, јер је подвргнут дјелovanju непријатељских друштвених сила, које га тлаче и искоришћавају. Тек револуцијом човјек може да се као свјесно биће оствари укidaњem класнog друштва и приватнog власništva nad средствима за производњu. Прогресивne друштvene промјene могу да се остваре и еволуцијom, лагамим сазијевањem услова за социјalne промјene. Ипак, револуционарне промјene су радikalne, потпунијe, дубљe и суштинske. Међutim, ни one се не овијaju без извješnje еволуцијe. Свакa социјalna револуцијa је kraјnja ili duži period dруштvenog promjenjivosti, u kojem se zemlja i sredine gde se događa. Рево-

луционарни преображај друштва може (али не mora) uključivati oružano obraćanjanje. Важно је да dobe do bitne i radikalne promjene dруштveno-ekonomiske formacije i da radnikova klasa preuzeće vlast, uspostavi diktaturu proletarijata i organizuje način proizvodnje koji njoj odgovara. То значи i treba stvoriti takve dруштveno-ekonomiske uslove u kojima će radni čovjek moći da sljubio uživa plodove svoga rada i da se враћa samom sebi kao slobodno biće.

Класна борба између непомирљivih i antagonistickih klasa bodi se svim raspolozivim sredstvima — ekonomskim, političkim ideološkim — da bi se, na kraju i načinu, pretvorila u revoluciju i otvoreni rat. Ova borbа нарочito se zaostavlja u prvoj fazu dруштvenog uređenja u drugo, u vrijeme oštira sukoba proizvodnih snaga i produkcionskih odnosa koji kocu da dalji razvijati.

Radnicka klasa Jugoslavije je u oružanoj revoluciji pobjedila eksploatačorsku klascu i uspostavila diktaturu proletarijata. U saradnji sa svim radnim ljudima, ona danas izgrađuje prvu fazu besklasnog dруштva — socijalizam, čije su osnovne karakteristike samoupravljanje i demokratska oblica vladavine. Ali, iako je eksploatačorska klasa pobjedena i savršena u vlasti, revolucionarna borbа još nije završena, već je nastavljena i to protiv ostatak klasičnog dруштva, koji se u raznim vidovima suprotstavlja našem samoupravnom socijalističkom kursu. Prevazilazak klasičnih razlika, kao i ostatak klasičnih odnosa, ogleda se u ukidaњu etatskih-birokratskih proizvodnih odnosa, odumiraju brojnih funkcijskih država, depresionalizaciji političke i izjednačavanju polaznih uslova rada za sve članove dруштva. U tome se i sastoji proces oslobođenja rada i uvod u humanu emancipaciju čovjeka.

Драго Станковић

Марш резервних војних старешина

та давана су објашњења и упутства.

Послије завршетка марша извршено је бојево гађање аутоматским пиштољем. који је предвиђено наставним планом и програмом а изведено је у организацији Савеза резервних војних старешина и у помоћ Општинског штаба територијалне одбране.

На маршу и приликом гађања постигнут је потпун успјех. Истакнуто је да би оваквих практичних радњи требало да буде што више, а где год је могуће требало би скратити теоретску наставу у корист практичног рада. Наглашено је да је сваки резервни војни старешина дужан да ради на свом војно-стручном уздијању, па теоријско знање може удонути самосталним радом, док се практичне радње могу изводiti углавном колективно.

Иако је обука резервних војних старешина из године у годину све интензивнија, за њу влада велико интересовање а резервне војни старешине успјешно овладавају стручним знањем, — рекао је на завршетку марша Никола Ђурашевић, предсједник Општинског одбора резервних војних старешина општине Будва.

Перо Кнежевић

РЕПОРТАЖА „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

ТУДОРОВИЋИ НЕКАД И САД

XЛАДНО новембарско поподне. Од цркве светог Јована крећемо новим, скоро прокрченим путем за Тудоровиће. Горе, изнад Соколове греде, облаци као да наговјештавају зиму прије календара. Испод нас, на пушкомет далеко, море је модро, као да се најежило од зime. С лијеве и десне стране крчника — вртаче и развољене међе обрасле у коров. Покоја смоква или лоза између бувача и драча — већ давно су престале да доносе плодове.

Пред селом нас дочекује — тишина. Она већ одавно царује у Тудоровићима, некад највећем паштровском селу. Само прије три-четири деценије овде је бујао живот — у 45 дома јивјело око 250 Ањуса, Кентера, Ђурашевића, Јовановића и Санковића. Вртаче су тада биле узоране, међе подигнуте, а од вина би се, колико га је било — „море замутило“. Изнад Соколове греде и Орлића, у планини хранитељици, на тудоровићким пашњацима, у товорима на Ограђеници и у Добрушама, одјекivala је пјесма чобона и чуо се звон близу 3000 грла ситне стоке, много крава, волова, мазги и коња. На дванаест тудоровићких гувана, колико их је имало ових пет братстава, врхла се пшеница и играла кола, момачка и дјевојачка. Мобе и сијела окупљали су по четрдесет момака и исто толико дјевојака под којима је „земља пучала“. Снажна њихова пјесма „чујала се“ до Куфина и Бабина вира.

турно жариште цијelog овог краја. Ту су срицана прва слова, договарало се и веселило на сијелима и игранкама. Била је зборно мјесто одакле се кретало у ратове.

— Ту смо — наставља Јука — угледали и први радио-пријемник прије скоро пола вијека и слушали о до-гајима у свијетлу — на-предном радничком покрету и одјецима великог октобра.

Прича нас враћа у дане када је у Тудоровићима киптјело од снаге и младости, када су се одважни родољуби одметнули од црно-жуте монархије да би се у првом свјетском рату борили за своју праву домовину. Није било братства из кога неко није био у редовима спрске и црногорске вајске од Ловћена до Албанске Голготе и „острва смрти“ — Вида. Онда су дошли тешке године разочарења између два рата, борба за опстанак и снивање љепших дана за чији се освјит почео борити свјетски пролетаријат.

Жељни слободе и пра-вичности више од ичега на свјету, немирни Тудоровићи почињу, да пркосе жандарима, шпијунима и доушицима. Настају хапшења, а затим прогони. Слуге не-народног режима стално мотре на слободарско село. Већ 1932. године у њему Комунистичка Партија Југославије има свој пункт. Иво Савов Анђус, Ристо Лазов Кентер и Лука Митров Ђурашевић, најистакнутији су поборници револуционарног покрета коме стреми напредно човјечанство.

Тудоровићи

што је на крсну славу братства Миковића било дошло доста народа, на гумну је одјекнула револуционарна пјесма коју су прихватили сви присутни. Сјутрадан полиција је, заједно са Челобрђанима Ивом, Даром и Марком Миковићем, ухапсила Ника Анђуса и Луку Ђурашевића из Тудоровића, који су задржани у затвору по петнаест дана.

На великом збору комуниста из Црне Горе који је, „пред 3000 душа“, одржан 26. јуна 1936. године на Белведеру код Цетића учествовали су будући народни херој Нико Радов Анђус и наш саговорник Лука Ђурашевић. Тог дана је одважни комуниста Иво Савов Анђус успio да побјегне испред разјарених жандарма, који су вршили преметачину у селу, тражећи комунисте.

Рат је овде дочекан с доста јасним опредељењима. Тринаестог јула 1941. године, четрдесет Тудоровића пушком је показало да неће тријети окупаторски јарам и да ће бранити слободу као зјеницу очију својих. Речено није поречено. У редовима готово свих црногорских, пролетерских ударних бригада нашли су се борци из свог села. Четворица су пошла на Пљевља, где је заувијек остао Иво А. Јовановић. Увијек скромни, одважни и смјели борци Шпиро Јовановић, Стево Санковић, Велимир Ђурашевић, Мило Санковић, Љубица Јовановић-Маше, Драгица Миковић-Ђурашевић и Јела Санковић, падали су по боиштима без јаука. Натопили су јуначком крвљу родну груду од Пљевља, преко Сутјеске, Неретве, Вилића гувна, Книна, Ливна и Дувна до Колашина. Нико Радов Анђус, секретар КПЈ за срез которски, погинуо је од четничке руке у Мрчевцу код Тивта 1944. године и постао понос села и цијеле земље — окитио се највећим признањем које је један борац могао да добије у нашем ослободилачком рату. Као жртва фашистичког терора погинуо је Пере Кентера.

— А шта да се каже о онима који су преживјели рат и који су на својoj кожи осјетили све његове страшо-те? — пита Лука Ђурашевић, који је и сам прошао многа боишта, учествујући у рату од првих јулских да-

на 1941. године. — Почевши од дјеце, па до старица, ста-раца, мајки и сестара наших, готово свако је страдао. Мно-ге су фашистички зликовци мучили у италијанским, ал-банским и нашим затворима. Но, становници овог села увијек су ишли уздиగнute гла-ве и поносно, стављајући свима до знања да им је слобода скупља од свега, да једино њој робују и да су за њу спремни увијек да умру.

Овде, у овим давно на-пуштеним кућама су се ра-ђали и расли одважни борци наших пролетерских бри-гада. Дозивали су се и заједно одлазили на мобе, сијела, сaborе, у борбе. Тада је у најброжијем паштровском селу врило од живота. Оно је дало три првоборца — Ника Јовановића, Ника Ви-дова и Луку Митрова Ђура-шевића, као и више официра наше армије.

Сада су млинови преста-ли да окрећу кола. Гувна је

прекрила травуљина. Прозори су прекривени паучи-ном. Јер, још одмах посли-је рата, преживјели сељаци из Тудоровића почели су се расељавати: у Војводину и друга мјеста широм земље. Оне који су тада остали прије петнаестак година за-хватали је „туристичка гро-зница“ и одвукла долje, бли-же мору и туризму. Подигли су куће, највише изнад Светог Стефана. Нови, лјепши живот о коме су некад сања-ли, овог пута се у потпуно-сти остварио. А како се не-kad живјело у Тудоровићима може се само у разговору са-знати. Из разговора се мож-же наслутити и да ово село, можда, неће умријети. Нови пут враћаће људе у село — макар долазили само на дан-два да дјеци својј приčaju о данима прошлним и о дру-говима којих више нема.

Саво Гретовић

Родна кућа Ника Анђуса

А данас се у Тудоровићима вију само два дима. Андрија Перов Кентера и до-сељеник из Лике Милан Бу-димир једини су ратари, сточари и виноградари у се-лу и планини, што су вјековима хранили житеље Тудоровића.

— Ово нам је била школа — трже нас из размишљања Лука Митров Ђурашевић, стари ратник из овог села, који данас живи у Будви. Велика грађевина складно озидана од тесаног камена, прво сријета намјерника. Грађена је почетком овога вијека и била је кул-

ПЛАКЕТА КЋЕРКИ ХЕРОЈА

Првоборац из Тудоровића, Лука Ђурашевић, у-ручује Соњи Анђус, кћерки свог друга и саборца Ни-ка Анђуса, народног хероја, плакету Скупштине СР Црне Горе, која је овом истакнутом борцу — вијењи-ку првог засиједања ЦАСНО-а додијељена поводом 25-годишњице тог значајног датума у нашој историји.

У „МОНТЕНЕГРОТУРИСТУ“ ДАНАС И СУТРА

Укупан приход — расте остатак дохотка — опада

СТВОРЕНО са циљем да омогући све странији раст туристичке привреде у нашој Републици, првенствено на Црногорском приморју, здружено хотелско-туристичко предузеће „Монтенегротурист“ већ је — такарећи на старту — показало низ очигледних предности интеграције, како у погледу рационалнијег коришћења расположивих средстава, тако и што се тиче јединственог наступања на тржишту. Ово гигантско предузеће, једно од највећих ове врсте у Европи, обједињава двадесетак основних организација удруженог рада са око 12.000 лежаја у хотелима „А“, „De Luxe“ и високе „Б“ категорије. Оно запошљава преко пет хиљада радника разних степена стручности.

Да бисмо добили одговор на питање како се остварују мјере стабилизације, заинтересовали смо се за резултат остварене у току протеклих девет мјесеци ове године. Они на први поглед задовољавају, и то само што се тиче укупног прихода, који је за 32% већи него у истом периоду 1974. године и износи око 492 милиона динара. Овај износ „оставили“ су домаћи и страни гости који су, како показују статистички подаци, укупно остварили око 1.386.000 ноћивања.

Пођемо ли корак даље у трагању за резултатима, видјећемо да они ни издалека нијесу тако импозантни. Остатак дохотка, према деветомјесечном обрачуну, износи свега 32 милиона динара, што је за 18% мање него у истом раздобљу прошле године. Крајњи резултат биће још неповољнији и рачуна се са свега око 10 милиона остатка дохотка до краја године.

У РАСКОРАКУ СА ИНТЕНЦИЈОМ ПРОГРАМА СТАБИЛИЗАЦИЈЕ

У „Монтенегротуристу“ овако осјетан пад остатка дохотка објашњавају тиме што су цијене пансиона биле повећане свега 12% у односу на 1974. годину, док су трошкови порасли за 61%. Тако је повећања савезни порез на промет алкохолним пићима, а цијена прехранбених артикала такође је знатно порасла: телетини за 50%, мести — 47%, шећеру — 140%, парадајс конзерви — 50%. Рачуна се да инфлациона стопа ове године износи 30%.

Очигледно је — а тога су у „Монтенегротуристу“, односно у основним организацијама удруженог рада свјесни — да треба тражити боља решења како се у сличну ситуацију не би западало. Треба, наиме, отклонити све субјективне слабости, којих је, како је констатовано у материјалима припремљеним за предстојећу партијску конференцију, итекако било. Питање расподјеле личних доходака није најбоље решењено. Поједине основне организације заборављају правило да раст личних доходака треба да произлази из резултата пословања. Тако се у некима просјечни лични доходак креће око границе минималног личног дохотка и износи свега 1.320 динара, док је у другима два пута већи! С обзиром на неодржливост овакве „практике“, која је у раскораку са интенцијама стабилизационих програма, неопходно је оцјенити да ли су овакве разлике резултат рада или неких других околности. Чињеница је да се и у погледу процеса инте-

грације туризма и угоститељства стало на популарнија место, тј. да је у неким срединама изостала политичка акција у том правцу, па се очекују даље иницијативе од „Монтенегротуриста“ и од предузећа „Бока“ из Херцег-Новог и „Индустрија-импорт“ из Титограда. Радни људи „Монтенегротуриста“ виде велике могућности за побољшање пословања у даљем развијању самоуправних друштвених односа у свакој организацији удруженог рада. То подразумијева побољшање радне дисциплине и одговорности сваког радника за обављања посла који му је поверијен, односно за постизање што бољих успјеха на нивоу основне организације и предузећа у целини.

ДО КРАЈА 1980. ГОДИНЕ 3670 НОВИХ ЛЕЖАЈА

Прекретници у раду доприносе, свакако, остваривање програма развоја до 1980. године.

С обзиром да на подручју Црне Горе од 1971. године није подигнут ни један угоститељски објекат (што нас доводи у положај да заостајемо у односу на друге медитеранске земље), програмом петогодишњег развоја предлаже се да се туризму да одговарају приоритетно мјесто. Тако се планира изградња 570 лежаја у хотелима „А“, 1580 у хотелима високе „Б“, 950 у рента-вилама, 150 у мотелима, 250 у депандансима и 170 лежаја у хотелима „Б“ категорије. То чини укупно 3670 лежаја, од чега 400 отпада на Цетиње и Мојковац, а остало на Црногорско приморје. Поред изградње нових смјештајних капацитета, предвиђене су и реконструкције неких објекта: старе „Авале“ у Будви, „Олива“ и „Ривијере“ у Петровцу, хотела „Лидо“ у Улцињу, „Гранда“ на Цетињу. Такође се предвиђа изградња нових и проширење постојећих аутокампова, чиме ће се добити 6.500 нових кампа јединица. До 1980. године планирана је изградња више објеката ван-пансионске потрошње — кафана, бифеа, ресторана, спортско-рекреацionalних објеката, продајних простора за сувенире и осталају трговачку робу, као и конгресне дворане у Будви. Ово ће, свакако, не само повећати туристичку потрошњу, него и обогатити са-држак укупне туристичке понуде.

Знатна средства ће се уложити у објекте основне инфраструктуре — изградњу водовода, канализације, паркинг простора, резервоара за воду, као и у уређивање и опремање плажа. Предвиђа се набавка двадесет аутобуса за потребе агенцијског по-словања „Агропогон“ из Улциња уложиће око 72 милиона динара, у агромелиорацији улцињског и владимијског поља, подизању стакленика и пластеника, тов стоке и набавку опреме.

Укупне инвестиције у току средњорочног плана развоја „Монтенегротуриста“ планирају се у износу од 1.277.900.000 динара.

— Ако се буду оствариле инвестиције замисли — рекао нам је Ратко Вукчевић, директор сектора за развој „Монтенегротуриста“, до 1980. године биће оспособљено 800 — 1000 квалифицираних и висококвалифицираних угоститељских радника различних профилова.

ООУР „Словенска плажа“ постигла најбоље резултате

СПОМЕНИК У ПЕТРОВЦУ: ВЈЕЧНА ЗУБЉА

Необичан хоби архитекте Мандића

УМЈЕСТО ПАЛЕТАМ, ОН „СЛИКА“ НА ЛЕСОНИТУ ПОМОЋУ РАЗНОВОЈНИХ КАМЕНЧИЋА КОЈЕ СКУПЉА НА ПЛАЖАМА ЦРНОГОРСКОГ ПРИМОРЈА

Када је свјетски првак у шаху Анатолиј Карпов, приликом недавног гостовања у Будви, добио на поклон од будванског Шаховског клуба слику-мозаик, нико од присутних у препунују сали Јадранског сајма није знао ко је њен аутор. Зачудили су се када су сазнали да је то њихов суграђанин Драган Мандић, тридесетшестогодишњи архитекта, запошљен у Заводу за урбанизам будванске општине. Јер, овај изузетно скромни човјек, који већ неколико година прави слике-мозаике, никоме до тада није причао о свом хобију. А његов „атеље“ је кратк „сликама“ на којима преовлађују мотиви из Приморја — старе куће, заталасане море, хridine, сеоска насеља.

— Цртежом, акварелом и графиком бавим се низ година, још од студенческих дана, али сам тек по доласку у Будву почeo да сликају каменчине на плажама од Улциња до Херцег-Новог, „рађање“ мозаика трајало би још дуже. Архитекта Мандић припремио је поприличну колекцију од петнаестак „слика“ од којих су неке веома велике — од једног до два квадратна метра. Сада ради плански — користи сваки тренутак слободног времена. Намјерава да на пројекти отвори самосталну изложбу, прву ове врсте у Будви, а можда и у нашој земљи.

Мандић прво направи цртеж на лесониту, након чега почне да лијепи каменчиће помоћу љепила за дрво. То је дугут и пипав посао — док заврши слику проје и по три-четири мјесеца. Да му не помажу супруга, синчић и кћеркица, који преко љета скупљају каменчине на плажама од Улциња до Херцег-Новог, „рађање“ мозаика трајало би још дуже. Архитекта Мандић припремио је поприличну колекцију од петнаестак „слика“ од којих су неке веома велике — од једног до два квадратна метра. Сада ради плански — користи сваки тренутак слободног времена. Намјерава да на пројекти отвори самосталну изложбу, прву ове врсте у Будви, а можда и у нашој земљи.

В. Ракочевић

Пред изборе у савезу Синдиката

Избори у Савезу синдиката одржавају се у веома значајном периоду развоја наше друштва и у изузетно повољној политичкој атмосфери, када је знатно по-расла улога ове најшире друштвено-политичке организације радничке класе и радних људи.

У предстојеће изборе Савез синдиката улази са јасном идејно-политичком оријентацијом, која је утврђена у документима Десетог конгреса СКЈ и Статуту и Резолуцији Петог конгреса Савеза синдиката Црне Горе. Основни задатак изборних

Статута и да их примијене на своје конкретне услове.

Неке новине у структури организације доприњије да Савез синдиката своје задатке успјешно реализује. Овде се, мисли, прије свега, на оне радне организације где постоји више ООУР-а у којима ће организација синдиката бити повезана делегатским путем у Конференцију јединствене организације синдиката.

Предизборну и изборну активност треба искористити и за кадровско јачање основних организација. Извјештаји о раду треба да буду концизни, садржајни и да дају критички осврт на до-садашње резултате и на слабости које су уочаване у про теклом периоду. Конгресни материјали обавезују сваку организацију Савеза синдиката да донесе предлог акционог програма у коме ће бити конкретизовани њени непосредни задаци. Програме, као и друге документе (статутарне одлуке и правила) треба претходно дати на јавну дискусију у организацијама. У току читаве изборне активности посебна пажња ће се посветити по словању организација удруженог рада, повећању продуктивности радној дисциплини, остваривању штедње и остваривању програма економске стабилизације.

Избор одговарајућих кандирова у основним организацијама посебно је одговоран задатак. Овом приликом треба полазити од утврђених ставова о кадровској политики, који су дати у документима на недавно одржаном Конгресу. Веома је важно да се у поступку избора обезбиједи пут на демократичност и одговорност. Чланству синдиката треба на предизборним састанцима омогућити да предложи, више кандидата, водећи, наравно, рачуна и о њиховој структури по квалификацијама.

Скупштина је да конкретизују друштвене обавезе и задатке, који проистичу из конгресних докумената и

ПЕТРОВАЦ некад и сад... мало приморско село, с кућама које су на топлом јужном сунцу чудесно — Златни јубилеј „Приморја“ слало у декору зелених маслињака, пред жалом које је, и поред све лепоте, мало кога привлачило. Можда је само, с времена на вријеме, неки замешник уживао у лепоти модерних зора и нараџачастих заједница сунца...

Житељи Петроваца од којих су многи морали да напуштају радна огњишта пред немаштвом у ногону борбе за опстанак, мало су, или никада, пошиљали на туризам.

Ипак, и то је морало да почи...

Нажалост, о тим почецима туризма у „мјесту створеном за одмор душе“, остало је мало написаних ријечи. Да први предсједник Туристичког друштва „Приморје“ Нико Л. Перазић није оставио повећу свеску испи-сану читким рукописом, пуну података пореванах на основу сјећања и личних биљежака, имали бисмо још нејаснију слику тих првих туристичких сабора и година Кастел Ластве, касније Петроваца на Мору.

Тај лубоморно чувани рукопис представљају смо ове јесени, када је Петровац сасвим нешто друго: љетовалиште с модерним хотелима, ресторанима, асфалтним улицама и шеталиштима. Укратко: љетовалиште у кога већ деценијама редовно и радо навраћају „савремени номади“ из готово свих земаља Европе; где навраћају потомци

Златни јубилеј „Приморја“

Петровачких печалбара, дивених се лепоти постојбине својих предака

А почело изненадно и скромно, али са осјећањем да ће будуће генерације, ипак, брати плодове тог мукотрног послана. Када је, 1922. године основана прва Средњошколска колонија у Светом Стефану, први пут су у Петровац узеши дошли посетиоци. На неких начин то је било пресудно да се три године касније, 1925. почне размишљати о томе шта урадити да се наредни посетиоци дочекају организације. Прво је основана Студентска феријална колонија на чијем се челу налазио београдски професор Коста Јовановић, а потом, убрзо, мањи број петровачких ентузијастиа оснивају друштво за пољопривреду Петроваца и околине — „Приморје“. За првог предсједника изабран је Нико Л. Перазић, а за благајника Душан Суђић. (Нико Л. Перазић остао је предсједник друштва пуних петнаест година).

Права акција друштва био је банкет који су чланови и грађани заједнички привршили члановима Студентске колоније. Разлог није тешко наслутити. Младост је наговијестила нову младост „туристичке луке“ коју је тада почињу да „откривају“ хиљаде, десетине хиљада жељних недирнуте природе којој се

ЦРНОГОРСКА ФУДБАЛСКА ЛИГА

ДОБРЕ ИГРЕ „МОГРЕНА“ И „ПЕТРОВЦА“

Наши представници у Црногорској фудбалској лиги, „Могрен“ и „Петровац“ биљеже у задње вријеме добре резултате. Тако, на пример, Будвани и Петровчани нису у једнастом, дванаестом и тринадесетом колу изгубили ни једну утакмицу, што првима даје шансу за приближавање водећој двојки, а за друге значи бијег из опасне позиције у којој су се дуго налазили.

„Могрен“ је био нешто у спјешнији. У једанаестом колу играо је у Голубовцима против „Зете“ и постигао добар резултат 0:0. Освојен је бод и то је дало подстрека његовим играчима да недјељу дана касније у сусрету с водећим „Текстилцем“, на

његовом терену у Бијелом Пољу, прикажу изванредну игру и побиједе са 1:0. Био је то шок само за оне који не познају квалитете будванске екипе. Јер, Јањевић, Божковић, Калуђеровић, Вујановић и остало који борбеношћу, полетом и залагањем крче пут ка успјесима. Најзад у тринадесетом колу „Могрен“ је коначно разбио комплекс домаћег терена. Са владаном је никшићки „Челик“ и то врло убедљиво са 3:0. Од бројних шанса пред голом гостију Вујановић, Каљевић и Ивановић су искористили три, док одбрана није дозволила да ни једном буде угрожена.

— Наступио је период консолидације тима, и до краја јесењег дијела првенства тешко ћемо икome пропустити бодове, рекли су на управи „Могрена“ пред њихов одлазак у Колашин у госте „Горштаку“ који се налази на претпосљедњем месту и који ће учинити све да би „укинжио“ два бода.

„Петровац“, коме ове јесени не цјетају руже, и који је већи дио времена био прикован за дно, најзад се одлијепио. Наишла је серија добрих игара и резултата, што гарантује мир пред крај такмичења у јесењем дијелу првенства.

Петровчани су у једанаестом колу били домаћини у сусрету с екипом колашинског „Горштака“. Иако се свих деведесет минута играло пред голом гостију, Петровчани су успјели да освоје само бод, јер је резултат на крају гласио 0:0. Но, већ следеће недјеље исправљење је грешка: на терену у Момићићима освојен је драгоцен бод у сусрету с „Партизаном“ — други са стране у току ове јесени — резултат је био 1:1. И, најзад, у тринадесетом колу добра игра тима Анта Вицковића и убељивим тријумфом — 3:0 — против „Графичара“. Посебно је био успјешан повратник у тиму, Домазетовић, који је постигао један погодак и од стране спорчких извјештача проглашен за најбољег играча утакмице.

Центархалф Саво Ратковић и лијеви халф Кривока пин чине окосницу петровачког тима, али до њиховог по вратка из ЈНА има још доста, а дотле предстоји да Јовановић, Вучичевић, Зено-вић, Божковић, браћа Вукотић, Шољага, Илинчић, Богдановић и Домазетовић про лију доста зноја, како би сачували лигашки статус. Испина, сад се „лакше диш“ али већ наредна утакмица с пљевальским „Рударом“ треба да покаже да ли је ова добра серија Петровчана била случајан блесак или највећи дешавајући бодови.

Послије тринадесетог кола „Могрен“ се налази на четвртом месту иза водећих „Текстилца“, „Јединства“ и „Рудара“, и има 14 бодова (четири мање од водећег), док је „Петровац“ на дванаестом месту са 11 бодова.

С. Г.

Свијетле традиције

ПРЕЦИ ОРГАНИЗОВАНОГ СПОРТСКОГ ЖИВОТА у Петровцу везани су за рад друштва „Соко“ које је основано 1910. године. На програму је било неколико дисциплина, и за сваку од њих је био задужен неко од чланова. Простим вјежбама руководио је истакнути спортиста Душан Перазић. Он ће заминити првог фискултурног предњака Луку Ђеранића. За дисциплину рваше био је задужен Марко Н. Грего-вић, бацањем кугле руководио је Јово Л. Шољага, а ногометом Петар Н. Ћамоња,

Друштво је радио на буђењу националне свијести, односно било је луčноша националног ослобођења. Његови напредни чланови борили су се у балканском рату уз раме са Црногорцима против Турака. Учителј Петар Ђамоња, који је био на челу напредних петровачких спортиста, погинуо је у првом свјетском рату. 1914. године, а Иво Поповић, такође учитељ и члан друштва, стријељан је као родољуб 1915. године у Рисну. Сава Вуковић и Ива Суђића осудио је окупатора на смрт 1941. године у Цетињу. Јово Шољага пао је од непријатељског куршума 1941. године у Лучицама, док је Васо М. Андровић стријељан у Бару 1944. године.

Друштво је развило своју активност нарочито послије другог свјетског рата. Оно сада има више секција од којих је најбоље резултате постигла фудбалска клуб „Петровац“ се већ неколико година успјешно га-

С. Г.

и „оних неколико корака даље од своје куће“.

Поставља се проблем: како отворити место према мору? Многи су били заболи колчеве својих окућница до самог жале. Утрошено је много ријечи да су се убиједили да то не може бити никаква приватна својина, да је добро свих мјештана. Било је примјера када је обалу требало отплатити од оних који су у тиражима гледали највеће зло.

Тако, већ 1927. почиње подизању зида уз плажу и првих зелених површине на простору где ће се убрзо почети засађавање првих садница. У овом по-случају чланови Студентске феријале послаје су сајфрајама практика океана да посете на Кастел-Ластву, Режевиће, Буљарицу, Новосеље, Тудоровиће, уз захтјев, боље речи, замолници да приложима помогну да се родни крај „отвори према свјету“. Акција доноси резултат.

Друштву иде на руку 1926. године када, послије избора, у општинском управу улазе људи који почетком туристичким коракима своје место прилазе без преорада. Завлаћујући новозабраном предсједнику општине Душану Суђићу, почиње акција убијавања о потреби уређења кућа, „али да се сачува итлед кућа очева“, удалавања сељана и кокошарника. Почиње битка да се многи убиједе да није довољно уредити само „пуклу fofovo vruvndu olt ono

чукве у дому“ Воја Н. Перазића, који записао: „Петровац постаје све лепши“, „Петровац је све весиљије“... Јета 1928. године гост Петровчана је блек музика из Буље, а те године друштво добија своју прву историју. Сви се брину за њено уређење, па је, како је то записано, „личила на спомен дом“.

Акције се настављају. Постављају се табле са именима села, дјелове се саднице за зеленљављење заједничких површине по селима и „највише разумијевавање показују сељани Режевића и Новосеља“. Постављају се прве јавне чесме, уводи се „такса за пренохиште“. Поред кафана и ресторана, почиње се мисли-ти и на хотеле.

С. Г.

25. НОВЕМБАР 1975.

ДВИЈЕ НАГРАДНЕ ТЕМЕ

„Ми смо йали за оно што сће ви стекли,
Да букињу ћроноси свака нова смена
Ми не ћујимо ни сад
Но ми смо реч своју рекли
Рекли за сва времена“

ЈУЧЕ — РАНАМА ЈЕ ПОКРИВЕНО ЛИЦЕ МОЈЕ ЗЕМЉЕ, небо је крвљу објено, а пушчани рафали су говор њен. Води се борба са смрћу, води се борба за будући живот.

„Другови, напријед!“ — тај глас је снажан, тај глас је одважан, тај глас грми и одјекује читавом Југославијом. Тај глас бодри и снажи, читава Југославија се дигла и креће за њим.

Олује, вјетрови... Падају борци, али, ево, већ други заузимају њихова мјеста.

Глад, студен... Посустају људи пред страшним непријатељем, али, то, већ други су на њиховим мјестима.

У борби — крв... Падају људи у борбама, али, ево, већ други су на њиховим мјестима.

Југославија је мала, али, опет, тако велика и снажна у борби, Југославија је велика, Југославија је неуништива, јер:

„Снага је наша планинска ријека, њу нигда неће уставити нико“.

ДАНАС — трчим пољем, срећна сам. Желим свима рећи да сам срећна. Вјетре, пријатељу, пренеси свима моју радост.

Зашто сам срећна?

Знам, било је тешко јуче. Знам: да „сте пали за оно, што смо ми занавјек стекли“. За оно што данас имамо, за оно што сте нам дали. Хвали другови!

Ја знам, и сви знамо, за нашу „страшну Кадињачу“, „ледени Игман, Неретву...“ Много бораца пало је за оно што имамо данас, хиљаде хероја као што су: Јелена Ђетковић, Сава Ковачевић, Марија Бурсаћ... Хиљаде Марија, Сава, Јелена живи у срцима, они живе с нама, они никад нијесу кутали, и не ћуте ни сад. Њихови снови о будућности су наше данас. Којају они с нама данас, напријед, у ново, ми преносимо букињу коју су нам дали у наслеђе.

Зато сам срећна.

Сјутра: желим да наше небо остане вјечно плаво, да трчим овим пољем, срећна што сам слободна.

И бићу, увијек ћу бити с вама, уз вас, другови хероји, слиједићу ваш пут слободе, а ви:

„Ви сте ријеч своју рекли, рекли за сва времена“.

ВЕРА ПАШАЈЛИЋ
ученица I разреда гимназије

Мирко Кујачић: Рибари

Наши народ, на челу са Комунистичком партијом и другом Титом, крену у борбу против непријатеља. Кренуше голи и боси, кренуше гладни и жедни усусрет војсци, ситој и обученој, великој и наоружаној.

Ти дични синови и кћери ове земље, челичних груди и ватреног срца, жељни слободе и правде, одавно навикнути на бојеве, храбро су бранили сваку стопу своје домовине. Зна их Зеленгора, Неретва, Козара, Сутјеска.

Спусти се сабљаст и на ове наше горе, одакле су извирали вирови слободе. Затутњеше гранате на љутом камену одавно навикнутом на пушчана зрма. Море злоудно узбурка таласе. Будва мала, али у историји велика, на чијем тлу су се из пепела и крви рађали неустрашиви синови и кћери, одазвала се плавој љепотици, вјечно заклета да ће је чувати. Њени синови и кћери, сијачи слободе и мира, храбро су падали на голе стијене, широке зелене ливаде, у плаве воде наших ријека, горјели... Нестајали су тек започети животи у утроби мајки, недоигране дјечје игре, тек започети пупољци љубавног бехара. Остајале су али загледане очи без сјаја у зјенама, уста отворена с недореченим поздравом мајци и сестри, руке распарене или стиснуте око камена, док је врела крв из још свежих рана напајала меку траву. Падали су за боље данас и сјутра.

Пут до слободе био је дуг и трновит; храбри су јуришали... „Ми знајмо судбу и све што нас чека, но страх нам неће заледити груди! Волови јаром трпе а не људи — бот је слободу дао за човјека“.

После оружане борбе која је прогутала хиљаде родољуба дошао је дан слободе. Завиорила се трбојница са петокраком.

Слобода, то није рат и пустош, то није сан без крова над главом, то нису сијачи граната, бомби и смрти: то је све што данас имамо, оно за што су пали дични синови и кћери ове земље.

ЉЕПОСАВА СИМИЋЕВИЋ
ученица Средње туристичке школе

Спизало се на вријеме гдје је ћравда чекала гдје је слобода звала

СЛОБОДА — ТО ЈЕ РАДОСТ, то је живот, весели појтница, жубор потока, радостан дјечји смијех. Слобода — сан свих људи, циљ свих времена.

За оне који су вјековима поробљавани, које су газиле туђе чизме, слобода је птица великих првених крила. Одвајкада су поробљавани пружали руке да ухвате крила, „да својој дјеци осмјехе врате, да земља слободно рађа, да траве погињу главе“. Стасала је једна младост, горда и поносна, коју нико није могао покорити, ни одузети јој право на слободу. Своје су руке свима пружали, а своје животе Шпанији, као и својој рођенoj земљи, поклонили. Борили су се раме уз раме са Шпанцима, својим животима штитили њихову дјецу, мислећи на своју коју су оставили у далекој домовини. Упамтили су их добро сви непријатељи. О њиховим јуришнима Гранада је испјевала пјесму, а у Кордоби првени руже цветају само за њих. О неустрашивим шпанским борцима много је прича, много је казијања — они су сви једна велика легенда. Кад год се помене Шпанија, ја се увијек сјетим великог шпанског борца, револуционара, тог тако драгог и близког човјека, Вељка Влаховића.

Послије Шпаније дошла су друга бојишта и ратишта. Напали су нас, попалили, затворили, мучили, дјецу стријељали, мајке самохрane оставили, или нас зауставити нису могли. Кренула је младост, кренуо је народ, под првеним барјаком се свијло све што слободу више од живота љуби.

Падали су, устајали и стизали да пређу Сутјеску и Неретву. Да своју прву слободну државу створе у Ужицу, да радници Кадињачи животе по-клоне. Да Крагујевац и Краљево освете, да дјеци, чији су родитељи пали, родитељи буду, да старце мајке утеше, да их уместо синова загрле. Да Србин гине за Хрвату, за Босанџа, за Македонџа, да Црногорац Словенца освети.

Створили су братство и јединство, слободну и срећну домовину, миран сан својој дјеци, мајкама сигурност за њихове синове, све то под мудрим вођством највишег сина наших народа, тог неимара мира, Јосипа Фруза Тита.

МЕЛИТА МИТРОРВИЋ

ученица VII³ разреда Основне школе „Стјепан Митров Јубишић“ — Будва

СЛОВОДА И СЛОБОДА, давно заборављене ријечи, изгубљене негде у биткама, згажене тенковима и разнијете бомбама. Ко се њих још успио сјећати уздуж и попријеко огромне Европе, Азије, Африке... Милиони људи, стегнути гвозденим оковима фашизма, дозивало је већ непокретним вилицама од глади, узварелих очију од плача, мршавим рукама од напорног рада, те двије ријечи дозивало и јадиковало над њима, мислећи да су давно изгорјеле у баруту.

Шести април 1941. године. Запамтиће тај датум сви наши људи, сај слободни духови наше Југославије. Запамтиће га, као почетак привидног краја већ уврелико измрцварене правде и слободе. Да, привидног краја, јер ко их је још успио унишити и оковати довољно снажним оковима?

Измрцварених, јер већ одавно у нашој земљи, покушавала је тамошња власт да уништи основе слободе човјека, да окупје правду да ухвати слободну мисао, сатјера је у најдубљу ћелију, а затим уништи мислећи да је покопана заједно с тијелима мртвих комуниста. Али, она се увијек на вријеме спашавала, излазећи из затворских зидова, још тврђа, чвршћа, отпорнија.

Нападана је свугда и на сваком мјесту где би се појављивала, сујово, безобзирно, животињски, нигде, чак ни у нашем малом Петровићу, који је остављена на миру. А појавила се над нашим мјестом као прва јутарња сунчана зрака над Јадраном. Формирана је прва партијска ћелија 1920. године. У истој години на изборима је добила Комунистичка партија и постала прва комунистичку општину у Петровићу

И кад се, с доласком суровог Хитлеровог режима у нашој земљи вјеровало да су правда и слобода срушене, згажене, уништене, изненада, као гром из ведра неба у ноћи, као бистра вода набујалих ријека у коритима, појављују се борци у свакој нашој републици — Србији, Црној Гори, Хрватској... Појављују се изненада и снажно, свугда где се чује ватра за њима. А чујо се свугда, и јављали су се борци свугда.

Правда, толик ожељена, толико чекана, појављује се у облику првих судова на ослобођеној територији, довољно рано да ујвери народ у њено постојање и довољно брзо да казни злочнице. А слобода се јавља у самој слободи људи, слободи њихових мисли. Јавили су да слобода и правда постоје и у нашем крају. Најавиле су то 13. јула 1941. пушкама са Куфина. Најавиле су да постоје, бориле се, побјеђивале, нестајале и опет се појављивале, кад су биле најпотребније — да спријече насиље, улију сигурност, растјерају страх, казне окупатора и његове слуге за учинене злочине. Појављивале су се све чешће и све веће у нашем крају, нашем земљи, у свијету.

И, напокон, дошао је крај мукама и страдањима слободе и правде у једно ведро новембарско јутро када су одјекнуле револуционарне пјесме у нашем драгом Петровићу и у читавој Југославији.

Дошао је крај тиранији, неправди и безвлашћу, настао је свијет правде, слободе, пријатељства и љубави међу људима. Свијет у којем ми данас живимо слободно и безбрижно.

Не заборавимо да су правда и слобода имали своје поборнике и хероје. Вука Јовановић, Нико Анђућ и многи други борци из нашег краја чија су имена уклесана у каменој плочи на Лазарету, вјеровали су у правду и слободу и борили се за њихов тријумф.

МИОДРАГ ВУЧИНИЋ

ученик VIII³ разреда Основне школе „Мирко Срзентић“ — Петровац

„АВАЛА“ — ПИОНИР ТУРИЗМА

Сваке године све већи резултати

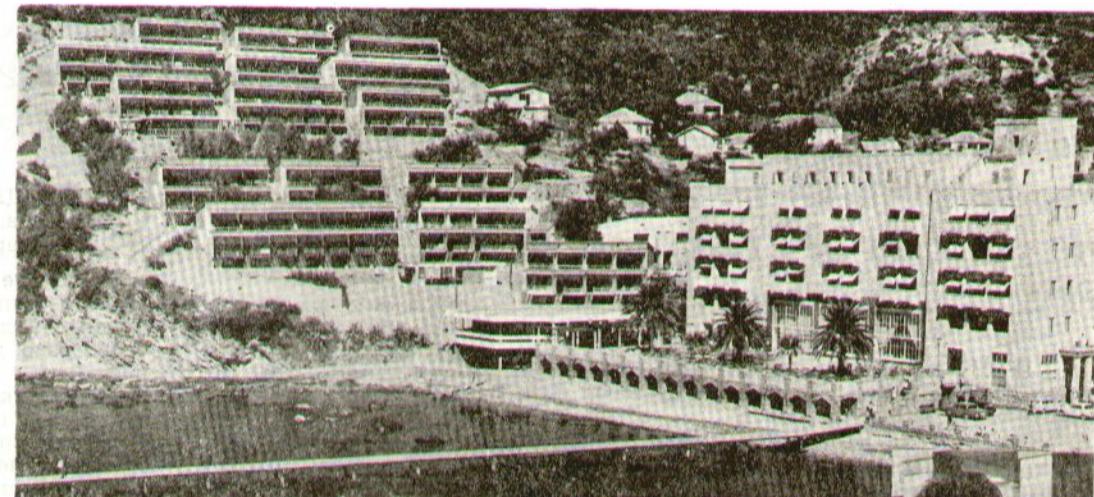
НА ВРАТИМА СТАРОГ ХОТЕЛА „АВАЛА“, који је ових дана, као у осталом и готово сви хотели на нашој ривијери, празан, затекли смо директора ООУР Милинка Шљиванчанина. По ставили смо му само једно питање — како су пословали ове сезоне и он нам је, између остalog, рекао да је ова Основна организација удруженог рада, технички и тех нолошки заокружена целина са 446 комерцијалних лежајева, остварила 55.070 ноћења — 3% више него прошле године.

Када се смјештајни ка пасидети ставе у однос са бројем ноћења — наставио је он — посматрано за девет месеци, они су били заузети са око 45%. Ова организација остварила је 15.816.303 динара укупног прихода, односно 24% више него у истом периоду 1974. године. Остварени доходак износи 7.370.000, а остатак дохотка 1.200.000 динара. Попут ће „Авала“ до краја пословне године имати још фиксних и варија билних трошка, остатак до хотела биће нижи, али треба са сигурношћу очекивати позитивне резултате. Као и друге угоститељско-туристичке организације на подручју наше општине, „Авала“ је

оптерећена појединим категоријама трошка. Само за земљиште ова основна организација удруженог рада треба да плати око 800.000 динара.

У оквиру „Авала“ има више објекта који су у 1975. години постигли добре резултате. Ресторан „Хаваји“ остварио је преко 787.000 динара укупног прихода — 55% више него претходне године. Овај објекат врло је атрактиван, и у главној сезони, због ограниченог простора, не може да прихвати и услуги све гости, па се на међе потреба да се прошире капацитети. „Стари град“ је, такође, јединствен објекат у овом региону. Грађен у националном стилу, он привлачи многе домаће и стране туристе, који овде добијају црногорске специјалитете од услужног особљаја које је обучено у народну ношњу. „Стари град“ остварио је два пута веће ефекте него претходне године.

У оквиру ООУР „Авала“ има више атрактивних објекта које би требало проширити. Нешто би било неопходно учинити и у самом хотелу који се налази у строгом центру, има најљепшу плажу, терасу, ноћни бар, ресторан, рецепцију и друге просторе, а, с друге стране,

СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА БУДВАНСКЕ ОПШТИНЕ ЧЕСТИТАМО 29. НОВЕМБАР — ДАН РЕПУБЛИКЕ И 31-ГОДИШЊИЦУ ОСЛОБОЂЕЊА

има собе без санитарног чвора.

Ако се има у виду да је „Авала“ пионир развоја угоститељства и туризма у Бу-

дви и на читавој овој ривијери, онда она заслужује да буде што прије реновирана након чега пансионске цијене не би у главној сезони из-

носиле 140 динара, него би, имајући у виду локацију и остале погодности које посједује, дотизале и 500 динара дневно.

ДАН РЕПУБЛИКЕ И 31-ГОДИШЊИЦУ ОСЛОБОЂЕЊА

НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТАМО СВИМ НАШИМ ГРАЂАНИМА
СА ЖЕЉАМА ДА ПОСТИЖУ СВЕ ВЕЋЕ УСПЛЕХЕ У ИЗГРАДЊИ САМОУПРАВНЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

КОЛЕКТИВ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ
„МИРКО СРЗЕНТИЋ“ — ПЕТРОВАЦ

ЈУГОСЛОВЕНСКИ АЕРОТРАНСПОРТ — ПОСЛОВНИЦА
БУДВА

СВИМ ТРУДБЕНИЦИМА, ПОСЛОВНИМ ПРИЈАТЕЉИМА И ГРАЂАНИМА НАШЕ ОПШТИНЕ ЧЕСТИТАМО ПРАЗНИКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ И СЛОБОДЕ:

31-ГОДИШЊИЦУ ЖИВОТА У СЛОБОДИ И 29. НОВЕМБАР —
РОЂЕНДАН НАШЕ РЕПУБЛИКЕ

ЈАДРАНСКИ САЈАМ БУДВА

ОД 7. ДО 1. ДЕЦЕМБРА 1975. П ИЗЛОЖБА ОПРЕМЕ ЗА ТУРИСТИЧКЕ ОБЈЕКТЕ И ДОМАЋИНСТВА

— ГАРНИТУРИ И КОМАДНИ НАМЈЕШТАЈ

— собни; угоститељски; канцеларијски; за туристичке и спортске објекте; за дворане, школе и библиотеке; за салоне и предсобља; за баште и терасе, и др.

— ОПРЕМА

— електрични уређаји и апарати; расвјетна тијела; прибор за јело и посуђе; пећи и штедњаци; керамички, порцулански и метални производи; електроакустични уређаји и апарати термички и расхладни уређаји

— УНУТРАШЊА ДЕКОРАЦИЈА

— теписи, завјесе, столњаци, постељина, прекривачи, тапети, декоративне тканине, керамичке плочице и др.

— МАДРАЦИ И ДУШЕЦИ

II. МЕЂУНАРОДНА ИЗЛОЖБА ТУРИСТИЧКОГ ПЛАКАТА И ПРОСПЕКТА

Изложбе су отворене сваког дана од 10—16 часова

Улаз бесплатан